

Ophævelse af kontrakter

Udarbejdet af: Camilla Birnbaum

Studienr.: 20124180

Dato: 10. august 2017

Vejleder: Jørgen Nielsen

Abstract

This thesis studies how one part of a contract can terminate a contract when the other part has defaulted the contract. It also studies when one part can terminate a contract, and what rules apply to the subject. The Danish rules are highly similar to the rules in United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). When the contract contains an agreement on the international purchase of goods, CISG is the applicable law and the Danish law does not apply any longer.

When establishing a mutually intrusive contract, the purpose is always to achieve fulfillment. That is not always the case, and therefore the part who has been defaulted can make defaulting remedies applicable. To terminate a contract is only one out of the many defaulting remedies. It is the most extensive of them all though, and therefore some special rules applying to achieve this default. The rules vary by the type of contracts the case is about. This thesis will therefore mainly be about contracts dealing with the purchase of goods.

The method in the thesis is the legal-judicial method, and the purpose of this is to achieve an objective study of theory and law practice. The thesis has defined many subjects within the chosen jurisdiction, to achieve a depth of the chosen topic, termination.

The structure of the thesis is a division of selected topics for a thorough examination throughout. The first topic is the introductory part, where there is an introduction, a definition of the chosen subject and a method section. The second topic is the term of termination, where there will be a review of the term as well as a review of some of the Danish rules applying to the subject and a part of the rules in CISG. The third topic is cancellation statement and complaint. This topic is relevant to the matter of finding out how one part can terminate a contract and what rules apply. There are both connection and differences between complaint and sending a cancellation statement. You cannot just to one of them but must to both. The fourth topic is the breach of contracts, which is a necessity for a part to terminate. The topic will describe and analyze both primary obligations and secondary obligations in a contract.

The fifth topic is an examination of which conditions that are required to terminate a contract. The most remarkable condition is the essential default, and this condition is necessary in order to claim termination. There are a few exceptions to this, such as lack of providing loyal

information, error and neglect and finally fraud and dishonesty. Fraud and dishonesty are special because they remove the other rules about breach of contracts and the requirement to proclaim on time.

The sixth topic is termination of contracts that are fully or partially fulfilled. In contracts like these, both parts are bound to return what they may have received from one another. The section examines the difficulties that may arise from returning goods, as well as how it relates to returning the purchase price and the returning of goods. It is easier to return money than goods because the goods may be lost, resold or accidentally expired. The seventh topic is the last topic before the conclusion of the thesis. This topic is about a termination of persistent contracts that to not include a purchase of goods.

Finally, the thesis finishes with a conclusion. The conclusion concludes that a part can terminate a contract when there is a breach of a primary obligation in the contracts, and the breach has to be essential in order to terminate the contract. The part can to so if he proclaims in time and sends a cancellation statement in time, where the basis of the termination appears.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
1. Indledning.....	6
1.1 Problemformulering	7
1.2 Emneafgrænsning.....	8
1.3 Metode	9
1.4 Specialets opbygning.....	10
2. Begrebet ophævelse	12
3. Hæveerklæring og reklamation	15
3.1 Hæveerklæring	15
3.2 Reklamation.....	16
3.3 Delkonklusion	18
4. Kontraktsbrud	20
4.1 Hovedforpligtelser	20
4.2 Biforpligtelser	21
4.3 Delkonklusion	22
5. Betingelser for ophævelse	23
5.1 Væsentlighed.....	23
5.2 Undskyldelig misligholdelse	26
5.2.1 Den loyale oplysningspligt	26
5.2.2 Fejl og forsømmelse.....	28
5.3 Svig og uhæderlighed	29
5.4 Delkonklusion	31
6. Ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter	33
6.1 Betaling og modtagelse af penge	35

6.2 Tingsydelse	35
6.2.1 Sælgers ophævelse efter erlæggelse	36
6.2.2 Købers ophævelse efter modtagelse	40
6.3 Delkonklusion	41
7. Ophævelse af vedvarende kontrakter	43
7.1 Efterfølgende misligholdelse	43
7.2 Oprindelig misligholdelse	43
7.3 Delkonklusion	44
8. Konklusion	45
9. Litteraturliste	47
9.1 Afgørelser fra Forbrugerklagenævnet	47
9.2 Bøger	47
9.3 Domme	47
9.4 Hjemmesider	48
9.5 Lovudkast	48
9.6 Karnovnoter	48

1. Indledning

Ved fastlæggelse af en gensidigt bebyrdende kontrakt mellem sælger og køber, er formålet altid det samme: opfyldelse af kontrakten. Det er dog ikke altid, at dette scenarie kommer til virkelighed. Der kan være flere forskellige årsager til, hvorfor en kontrakt ikke opnår den ønskede opfyldelse, og der kan være flere forskellige måder på, at komme ud af en kontrakt. En af årsagerne til, at en kontrakt ikke opnår opfyldelse kan være en parts kontraktsbrud. Men hvordan brydes en kontrakt? Hvad sker der som følge af dette brud? Hvis en part ønsker at ophæve sin kontrakt, hvordan gribes det an? Der kan stilles mange undrende spørgsmål i forhold til dette emne, og formålet med specialet er således først og fremmest, at undersøge, hvad det vil sige når der opstår et kontraktbrud, hvornår en kontrakt kan ophæves, hvad der kræves og hvordan det gribes an.

Der skal som hovedregel være en misligholdelse for, at kontrakten er brudt og for, at der er tale om kontraktsbrud. Der findes både uvæsentlig og væsentlig misligholdelse, og ved væsentlig misligholdelse kan køber i ren almindelighed vælge, at hæve kontrakten.¹ Ved ophævelse af kontrakten findes der undtagelsesvis andre muligheder end væsentlig misligholdelse for at kunne ophæve en kontrakt, såsom mangel på opfyldelse af den loyale oplysningspligt, fejl og forsømmelse og svig og uhæderlighed. Det er til formål, at få beskrevet og analyseret disse, således at det står klart, hvilke årsager der kan ligges til grund for at en part kan ophæve en kontrakt.

At ophæve en kontrakt, som følge af misligholdelse, giver den misligholdende part adgang til at gøre brug af misligholdelsesbeføjelserne, hvor det at ophæve, blot er en ud af flere misligholdelsesbeføjelser. Ved misligholdelse har begge parter ret til at tilbageholde deres egen ydelse. Herudover har den misligholdende part ret til at kræve naturalopfyldelse, hvilket vil sige at købet skal gå i opfyldelse. Hævebeføjelsen er den eneste misligholdelsesbeføjelse, hvor der skal være tale om væsentlig misligholdelse for at kunne gøre brug af denne beføjelse. Dette skyldes at denne beføjelse er den mest vidtgående misligholdelsesbeføjelse. Udover de allerede nævnte beføjelser, er der også erstatningsbeføjelsen, hvor der kan gøres krav om erstatning for eventuelle tab. Der er også retten til forholdsmæssige afslag, hvor den misligholdende part kan få et prisafslag, såfremt der er tale om en værdiforringende mangel på den erlagte genstand. Til

---

¹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 1, 2016, side 38

sidst er det afhjælpningsbeføjelsen, hvor den misligholdende part har ret til, at den ikke-misligholdende part, skal afhjælpe eventuelle mangler på den erlagte genstand.²

Der findes mange forskellige slags kontraktstyper. Der kan være tale om fx kontrakter om køb af løsøre, køb af fast ejendom, leje af lokaler, arbejdsaftaler og lån. Gældende for dem alle er at de er gensidigt bebyrdende, når der er tale om en ydelse mod en anden ydelse. Der gælder ikke de samme love og betingelser for alle kontraktstyper og specialet vil hovedsageligt beskæftige sig med kontrakter om køb. Der kan være tale om køb mellem civile, handelskøb og forbrugerkøb. Der kan være tale om ophævelse af en kontrakt før denne er opfyldt, ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter og ophævelse af vedvarende kontrakter. Ens for dem alle er at når en part ophæver en kontrakt, får parten ret til at afvise den modtagne ydelse, og ret til at undlade at præstere vederlaget, eller ret til at kræve vederlaget tilbage. For at ophæve en kontrakt, skal der enten være tale om misligholdelse af mangler eller i form af forsinkelse, og reglerne herom er ikke ens. Reglerne er heller ikke ens når det kommer til, om det er køber eller sælger der ønsker at ophæve kontrakten.

1.1 Problemformulering

Hovedformålet med dette speciale er, at undersøge og belyse hvilke problemstillinger, krav og betingelser der stilles for at en part kan ophæve en kontrakt, som ikke er blevet opfyldt. Specialet vil belyse hvilke regler og love, der er gældende indenfor det valgte retsområde. Der undersøges hvilke betingelser der kræves og hvilke undtagelser der gælder for at en part kan ophæve en kontrakt, hvem der er berettiget til at ophæve en kontrakt og hvordan en kontrakt ophæves.

På baggrund af det valgte emne og de ovenstående undersøgelses spørgsmål, er der udarbejdet følgende problemformulering:

"En undersøgelse af hvornår og hvordan en part kan ophæve en kontrakt, som er blevet misligholdt af den anden part"

---

² Nis Jul Clausen m.fl., Købsretten, 2015, side 119-139

1.2 Emneafgrænsning

Specialet indeholder en undersøgelse af, hvornår og hvordan man kan ophæve en kontrakt. Denne undersøgelse gælder både købers muligheder for at ophæve en kontrakt, og ligeledes sælgers muligheder for at ophæve en kontrakt. De love der anvendes i specialet vil primært være Aftaleloven (AFTL), Købeloven (KBL), Konkursloven (KL) og The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). CISG er en konvention om internationale løsøre køb, som er udarbejdet af FN's Kommission for International Handelsret og KBL er ikke gældende i de tilfælde, hvor CISG er gældende. Der vil undervejs i specialet anvendes andre love, således at de der nævnes her, blot er de der hovedsageligt anvendes til belysningen og undersøgelsen af emnet. Årsagen til dette er, at disse love beskæftiger sig meget med lige nøjagtigt det at ophæve en kontrakt om køb af løsøre, på grund af den ene parts misligholdelse.

Det at ophæve en kontrakt er en misligholdelsesbeføjelse, og det er den misligholdelsesbeføjelse, der anvendes i specialet. Specialet vil ikke beskæftige sig med de andre misligholdelsesbeføjelser som erstatning, omlevering, afhjælpning eller forholdsmæssigt afslag. Årsagen hertil er, at specialet kun ønsker at skabe klarhed omkring det, at ophæve en gældende kontrakt, som er blevet misligholdt. Ved anvendelse af de andre misligholdelsesbeføjelser, vil specialet blive for omfangsrigt og der vil ikke komme de ønskede dybdegående belysninger, beskrivelser, undersøgelser og analyser.

Specialet vil hovedsageligt indeholde kontrakter om køb af løsøre, og dette gælder både civilkøb, forbrugerkøb og handelskøb. Formålet i specialet er, at belyse selve det at ophæve, uanset om det gælder civile, forbrugere eller handlende. Ligeledes vil specialet indeholde teori og analyse omhandlende både realydelser og pengeydelse, da begge ydelser er relevante for, at kunne undersøge og belyse emnet samt problemstillingerne bedst muligt.

For at specialet ikke bliver for omfangsrigt, og for at have muligheden for, at gå i dybden med det valgte emne, så vil ophævelse af kontrakter der er omfattet af Lejeloven ikke blive belyst i specialet, medmindre det er nødvendigt for forståelsen af det enkelte emne, og det er nødvendigt med eksempler, som kan være omfattet af Lejeloven. Der gælder særlige regler for denne slags kontrakter, og kontrakter som disse er blandt andet kontrakter om leje, opbevaring og transport. Der vil ej heller blive nævnt yderligere i specialet om kontrakter gældende

byggeret, entrepriseret og ejendomshandel. Ligeledes gælder det kontrakter, som er omfattet af Kreditaftaleloven. Dette er grundet i, ligesom ovenstående afgrænsning, at der gælder der et særligt regelsæt for disse former for kontrakter, og for at kunne komme i dybden med specialet, bliver disse valgt fra. Det vil altså hovedsageligt være kontrakter, der i et eller andet omfang omfatter et køb af løsøre, som anvendes i specialet. Specialets afsnit 7 omhandler vedvarende kontakter, som ikke er køb. Afsnittet er med for at vise, hvordan det forholder sig ved andre kontrakter og for at vise forskellen mellem andre kontrakter og kontrakter om køb.

Specialet vil til sidst ikke beskæftige sig med den almindelige opsigelsesret, hvor parterne i almindelighed kan bringe en kontrakt til ophør med et vist varsel. Den almindelige opsigelsesret er i forvejen et forholdsvist belyst emne, og der tages afstand til det grundet heraf og for at kunne komme i dybden med selve det at ophæve. Specialet vil ligeledes ikke beskæftige sig med tilbagekaldelse, afbestilling og annullation af kontrakter, som tilfælles har, at de alle er måder at komme ud af en kontrakt på.

1.3 Metode

I specialet anvendes den retsdogmatiske metode, hvilken har til formål at beskrive, fortolke, analysere og systematisere gældende ret. Den retsdogmatiske metode anvendes med formålet om, at opnå en gennemgående og fyldestgørende analyse af det afgrænsede emne. Det er af metoden anerkendt, at der skal være en tæt sammenhæng mellem teori og praksis, hvilket medfører, at der arbejdes med teorien bag emnet og samtidig relevant domspraksis. Teorien bag emnet omfatter juridisk litteratur, lovtekster og kommentarer hertil, hvor domspraksis omfatter domsafgørelser der omhandler det pågældende emne. For at kunne udarbejde delkonklusioner og til sidst en samlet konklusion i specialet, vil der løbende blive fortolket, beskrevet, undersøgt og analyseret på domspraksis og teorien bag.

Den juridiske måde at argumentere på er retskilder³. Den ene primære retskilde i specialet er loven, og disse vil løbende blive fortolket, beskrevet og analyseret efter de gældende lovtekster og bestemmelser på området. Den anden primære retskilde i projektet er aftalen imellem parterne. Dette er for at kunne bedømme, hvad aftalen indeholder og hvordan virkningerne af en parts misligholdelse skal bedømmes. Udover loven og aftaler som primære retskilde, er

---

³ Peter Blume, Retssystemet og juridisk metode, 2014, s. 105

domspraksis også en rigtig vigtig retskilde. Domspraksis giver et indblik i hvordan gældende ret anvendes i praksis, og analyser af domme er en vigtig faktor i forbindelse med, at nå frem til et resultat og en besvarelse af problemformuleringen, som vil komme til sidst i en konklusion. Dermed har dommene en stor betydning i udarbejdelsen af analysen i specialet, da det er analysen, der skal frembringe svar på specialets problemformulering.

Det er til formål, at skabe sammenhæng i den beskrivende og analyserende del af specialet, og dette opnås ved at have flere delkonklusioner med undervejs. Delkonklusionerne vil hjælpe med at få svar på de underspørgsmål der kommer undervejs og ligeledes hjælpe med at komme frem til et svar i specialets endelige konklusion. Specialet vil, endvidere afspejle en såvel objektiv som saglig synsvinkel under behandlingen af både teori og praksis.

1.4 Specialets opbygning

Specialet er opbygget med en opdeling af 7 afsnit for, at kunne give et godt overblik og en grundig belysning og undersøgelse af de enkelte afsnit. På denne måde er det muligt at komme i dybden med de bestemmelser, der gælder for hvert enkelt afsnit og opdelingen er lavet systematisk, således det er muligt at udarbejde delkonklusioner, der delvis og løbende kan besvare specialets problemformulering.

Afsnittene er følgende: begrebet ophævelse (afsnit 2), hæveerklæring og reklamation (afsnit 3), kontraktsbrud (afsnit 4), betingelser for ophævelse (afsnit 5), ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter (afsnit 6), ophævelse af vedvarende kontrakter (afsnit 7) og specialets konklusion (afsnit 8).

Afsnit 2 indeholder en beskrivelse af selve begrebet ophævelse og hvad det betyder at ophæve. Derefter er der en gennemgang af KBL §§ 55-58, som er lovens bestemmelser vedrørende afvisning af leverede genstande og ophævelse af køb. Til sidst er der en gennemgang af CISG art. 81-84, som er lovens afsnit 5 og bestemmelserne om virkningerne af aftalens ophævelse. Afsnit 2 er specialets første afsnit og er udarbejdet for at komme til bunds i ovenstående, samt for at danne et overblik hos læseren.

Afsnit 3 indeholder en gennemgang af teori og en analyse af afsnittets to emner. Først i afsnittet er det emnet hæveerklæring der gennemgås og analyseres og dernæst er det emnet

reklamation. Afsnittet afsluttes med specialets første delkonklusion, som forbinder de to emner og konkludere delvist på specialets problemformulering. Afsnittet er valgt for, at kunne få et indblik i, hvad en hæveerklæring er og hvornår den misligholdte part skal reklamere.

Afsnit 4 indeholder en undersøgelse af, hvad et kontraktsbrud er. Dernæst er afsnittet opdelt i henholdsvis hovedforpligtelser og biforpligtelser, hvor det vises hvilken teori der ligger bag, forskelle og sammenhænge imellem forpligtelserne samt en domsanalyse for at vise, hvordan praksis skelner mellem de to forpligtelser. Afsnittet afsluttes med en delkonklusion for delvist, at konkludere på specialets problemformulering. Afsnittet er valgt for at undersøge, hvad kontraktsbrud er og hvad forskellen er mellem biforpligtelser og hovedforpligtelser.

Afsnit 5 indeholder en undersøgelse af, hvilke betingelser der skal til for at ophæve en kontrakt. Afsnittet er yderligere opdelt i henholdsvis væsentlighed, undskyldelig misligholdelse og svig og uhæderlighed. Dette er for at undersøge, gennemgå og analysere de krav der er til misligholdelse. Afsnittet afsluttes med en delkonklusion, der har til formål at sammenligne betingelserne og delvis konkludere på specialets problemformulering.

Afsnit 6 indeholder en gennemgang og analyse af ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter. Afsnittet er opdelt i betaling og modtagelse af penge og tingsydelse. Yderligere er der en opdeling af henholdsvis købers og sælgers muligheder for, at ophæve en kontrakt der er helt eller delvist opfyldt. Dette er for at komme i dybden med alle emnerne for til sidst i afsnittets delkonklusion, at sammenligne emnerne og se på deres forskelle og ligheder. Der vil være en delvis besvarelse på specialets problemformulering i afsnittets delkonklusion.

Afsnit 7 indeholder en kort gennemgang af ophævelse af vedvarende kontrakter, som ikke er købskontrakter. Afsnittet er opdelt i efterfølgende misligholdelse og oprindelig misligholdelse, for at kunne skelne mellem disse to. Afsnittet er med for at vise, hvordan det gælder for kontrakter, der ikke omhandler køb og for at se forskellen mellem disse kontrakter. Afsnittet indeholder en delkonklusion, der vil konkludere herpå.

Afsnit 8 indeholder specialets konklusion, som har til formål endeligt at samle alle ovenstående afsnit og konkludere på specialets problemstilling.

2. Begrebet ophævelse

I dette afsnit vil selve ordlyden af ophævelse blive belyst. Derudover vil en af hovedreglerne for ophævelse af køb vil blive fremlagt. Det vil blive gjort klart, hvordan parterne er stillet i forhold til naturalopfyldelse, når en kontrakt bliver ophævet. Der vil være en gennemgang af KBL §§ 56-58, som er denne lovs bestemmelser vedrørende afvisning af leverede genstande og ophævelse af køb og en gennemgang CISG art. 81-84, som er denne lovs bestemmelser om virkningerne af aftalens ophævelse.

Ophævelse betyder ifølge Den Danske Ordbog: *"Det at noget ophører med at gælde eller eksistere"*.⁴ For at noget kan ophøre med at gælde eller eksistere, skal der først og fremmest have været noget der gjaldt eller eksisterede. I dette speciale er det kontrakter der er det eksisterende element. Det er en undersøgelse af hvornår og hvordan en eksisterende kontrakt kan ophøre med at eksistere, som følge af at kontrakten er blevet misligholdt.

Hovedreglen er, at en part kan ophæve aftalen, såfremt der foreligger væsentlig misligholdelse fra en anden parts side.⁵ En aftale er en ordning, hvor to eller flere parter bliver enige om noget, og hvor de lover hinanden noget, en aftale kan både være skriftlig og mundtlig. En kontrakt er en skriftlig aftale, som er juridisk bindende mellem to eller flere parter. Den største forskel mellem en aftale og en kontrakt er den skriftlige del, da en aftale ikke nødvendigvis er skriftlig. En mundtlig aftale er ligeså juridisk bindende, som en skriftlig kontrakt er, og der er lovmæssigt ikke er nogen forskel på aftaler og kontrakter, andet end ordlyden, derfor vil der fremadrettet ikke være flere sondringer imellem, hvad der er en kontrakt og hvad der er en aftale, og disse anses for værende det samme i betydningen i udarbejdelse af specialet.

En ophævelse af en kontrakt er, hvor en part ansvarsfrit kan bringe begge parters forpligtelser til at opfylde kontrakten in natura til ophør, ved en meddelelse til den anden part, grundet denne parts misligholdelse af aftalen. Ophævelse udelukker altså naturalopfyldelse. Naturalopfyldelse er købers krav på opfyldelse af den gældende aftale, uanset om det gælder betaling af penge eller præstation af en ydelse. Dette betyder for begge parterne i aftalen, at ingen af dem har krav på at modtage selve ydelsen eller et surrogat for ydelsen.

---

⁴ Den Danske Ordbog

⁵ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 116

Ved ophævelse af et køb, har køber forpligtelser ved besiddelse af salgsgenstanden, jf. KBL §§ 55-56 og det der allerede er erlagt, skal leveres tilbage jf. KBL §§ 57-58.

KBL § 55 angiver de forpligtelser, som påhviler køberen i forbindelse med dennes omsorg for salgsgenstanden, når køberen er kommet i besiddelse af salgsgenstanden. Køberen kan af sælgeren kræve erstatning, for de omkostninger det må have påført ham, at drage omsorg for genstanden.

KBL § 56 angiver de forpligtelser køber kan have ved forsendelseskøb. Køber er efter bestemmelsen forpligtet til at sætte sig i besiddelse af genstanden, på sælgers regning. Køber er undtagelsesvist ikke forpligtet til at sætte sig i besiddelse af genstanden, hvis sælger er tilstede på bestemmelsesstedet, eller hvis en anden person på sælgers vegne kan tage sig af genstanden, eller hvis køber ikke kan få genstanden i sin besiddelse uden at betale købesummen eller pådrage sig anden væsentlig omkostning eller ulempe. Er køber forpligtet efter KBL § 56 bliver han undergivet omsorgspligten i KBL § 55. Bestemmelserne i KBL §§ 55 og 56 finder anvendelse i alle køb og gælder i de tilfælde, hvor køberen er berettiget til at afvise den leverede genstand.

KBL § 57 gælder alle køb og indeholder regler om tilbagegivelse af ydelsen, når køberen berettiget hæver købet eller kræver omlevering. Det gælder i bestemmelsen, at hvis købet hæves, så er sælger ikke berettiget til at få genstanden tilbage, medmindre han tilbagegiver, hvad han har modtaget i modydelse og køber er ikke berettiget til at modtage sin modydelse, medmindre den kan leveres tilbage i væsentlig samme stand og mængde. Ved omlevering har køberen ret til at holde genstanden tilbage, indtil sælgeren svarer skyldig erstatning eller stiller en sikkerhed for omleveringen.

KBL § 58 finder ligeledes anvendelse i alle køb og bestemmelsen indeholder en række vidtgående undtagelser fra reglen i KBL § 57 om køberens pligt til tilbagegivelse af genstanden uden væsentlige forringelser. Bestemmelsen indeholde fire situationer, hvor køber har ret til at hæve, selvom han ikke kan levere genstanden tilbage i væsentlig uforandret stand og mængde. Dette gælder således i tilfælde, hvor genstandens undergang eller forringelse skyldes: en hændelig begivenhed, genstandens egen beskaffenhed, foranstaltninger som udkræves til

genstandens undersøgelse, eller foranstaltninger, som er truffet inden den mangel, der medfører ophævelse, er opdaget.⁶

CISG afsnit 5 om virkningerne af aftalens ophævelse indeholder art. 81-84. Efter art. 81 (1) fritages begge parter for deres forpligtelser bortset fra eventuel skyldig skadeserstatning. Efter art. 81 (2) bestemmes det, at en part som helt eller delvist har opfyldt købet, kan kræve, at den anden part tilbagelever det, som den første part har leveret eller betalt efter aftalen. Såfremt begge parter er forpligtet til at tilbageleve, er der krav om opfyldelse af samtidighedsprincippet. CISG art. 82 (1) lyder på, at køber mister retten til at hæve købet eller til at kræve omlevering af sælger, hvis det er umuligt for ham at tilbageleve varen i væsentlig samme stand, som han modtog den i. Dette kan undlades efter bestemmelsens del (2) såfremt, at umuligheden af tilbageleveringen af genstanden ikke skyldtes købers handlinger eller undtagelser, eller hvis varen er fået til grunde eller til sidst hvis varen er blevet solgt videre, før køber havde opdaget manglen.

CISG art. 83 bestemmer, at en køber som har mistet retten til at hæve købet eller til at kræve omlevering efter CISG art. 82, bevarer alle sine andre beføjelser i henhold til aftalen. CISG art. 84 (1) lyder på, at hvis sælger skal tilbagebetale købesummen er han også forpligtet til at forrente den fra det tidspunkt, købesummen blev betalt. Artiklens del (2) bestemmer, at køber skal godtgøre sælger et beløb svarende til den nytte, han har fået af varen eller af en del af varen, hvis han tilbagelever varen eller hvis det er umuligt for ham at tilbageleve varen, men hvor han stadig har ret til at hæve købet eller kræve omlevering.

---

⁶ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 970-1010

3. Hæveerklæring og reklamation

Dette afsnit er inddelt i 3. Den første del i afsnit 3.1 vil indeholde en beskrivelse af, hvad en hæveerklæring er og hvilke krav der er til en hæveerklæring. Dernæst vil der blive analyseret en domsafgørelse for at skabe klarhed om den gældende lovpraksis vedrørende kravet til en hæveerklæring. I det efterfølgende afsnit 3.2 vil der være en teoretisk gennemgang af reklamation, og ligeledes vil der her blive analyseret en domsafgørelse for at skabe klarhed om gældende lovpraksis. Afslutningsvist vil der i afsnit 3.3 være en delkonklusion for at sammenligne de første to punkter og for at skabe en delvis besvarelse på problemformuleringsdel om "hvordan" en part kan ophæve en kontrakt.

3.1 Hæveerklæring

Ophævelse af en kontrakt sker ved en hæveerklæring fra den part, som er blevet misligholdt til den part, der har misligholdt. Det skal fremstå klart i erklæringen, at der ønskes ophævelse af kontrakten, jf. CISG art. 26, som på dansk lyder følgende: *"En erklæring om ophævelse er kun virksom, hvis der afgives meddelelse herom til den anden part."* I erklæringen skal der gives en begrundelse for, hvorfor kontrakten ønskes ophævet. Den part, der ophæver kontrakten er bundet til den hævegrund, som der ligger til grund i hæveerklæringen. Dog kan andre forhold undtagelsesvist inddrages, men dette skal gøres kort efter hæveerklæringen er kommet i modpartens kundskab.⁷

En hæveerklæring har både virkninger som et løfte og som et påbud. Afgiveren af erklæringen giver således afkald på hans ret til opfyldelse af aftalen, og samtidig fratager han modtagerens ret til opfyldelse af aftalen. Reglen i AFTL § 7 gør sig gældende om afgiverens ret til tilbagekaldelse af hæveerklæringen.⁸ Ifølge AFTL § 7 kan tilbagekaldelse af en hæveerklæring kun ske, såfremt tilbagekaldelsen kommer frem til modtageren forinden eller samtidigt med, at hæveerklæringen kommer til hans kundskab. Erklæringen binder altså begge parter og den, der har hævet en aftale, kan ikke efter at erklæringen er kommet til modtagerens kundskab, ombestemme sig eller kræve levering eller betaling.

---

⁷ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 117

⁸ Lennart Lynge Andersen, Aftaleloven med kommentarer, 2014, side 69

En hæveerklæring kræver ingen godkendelse fra domstolen, eller nogen anden for at få virkning.

U 1978.482 H: En sag mellem sagsøger Jysk-Fynske El-samarbejde mod sagsøgte Scandinavian Trading Co., hvor sagsøger hos en udenlandsk olieforhandler, som er sagsøgte, bestilt en ladning olie til levering senest den 20. Maj. Det viste sig, da ladningen var undervejs, at leveringen på grund af dårligt vejr under sejladsen ville blive forsinket. Under tele-meddelelser mellem parterne, tilkendegav sagsøger at han kun ville betale en billigere oliepris ved leveringen, men sagsøgte holdt fast ved den pris der gjaldt aftalen. Olien blev leveret den 24. Maj, altså 4 dage forsinket.

Under bedømmelsen af domstolen bliver der lagt vægt på, at sagsøger ville have haft ret til at hæve købet på grund af for sen levering og således afvise modtagelse af olien. Sen levering anses derfor, at være en væsentlig misligholdelse, som giver sagsøger ret til at hæve aftalen. En ophævelse har dog ikke fundet sted, da sagsøger vælger at tage imod olien. Da det fremgår i aftalen, hvilken pris olien har, findes sagsøger forpligtet til at betale den aftalte købesum. Efter denne domsafgørelse, må det fastlægges, at det ikke er tilstrækkeligt, at sagsøger som kunne have hævet, blot har reklameret i forbindelse med misligholdelsen. Der ses her en sammenhæng og en forskel imellem at reklamere og afgive en hæveerklæring.

3.2 Reklamation

For at bevare en vis retsstilling må køber reklamere til den anden part, således gælder der en vis reklamlationspligt, når der er opstået misligholdelse. Reglerne i lovgivningen om, hvornår en reklamation skal ske, findes forskellige steder, alt efter hvilket slags køb og hvilken slags misligholdelse der er tale om. Ved misligholdelse vedrørende mangler gælder KBL § 52. Denne bestemmelse gælder ikke forbrugerkøb. Ved handelskøb skal køberen straks påberåbe sig manglen og ved civilkøb skal køberen uden ugrundet ophold påberåbe sig manglen. Reklameres der ikke over manglen rettidigt, kan køber ikke senere hen gøre manglen gældende. Vil køberen hæve, kræve efterlevering eller omlevering, skal dette gøres uden ugrundet ophold, ellers mister køber retten hertil.⁹ Hvor længe straks er, må komme an på hvilket slags køb, der er tale om, men det må forstås som, at det er med det samme køberen opdager manglen. Uden

---

⁹ Jacob Nørgaard-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 921-945

ugrundet ophold, må det ses som, at være en lidt længere frist end ved straks reklamation, men det er stadig en reklamation, der skal foretages forholdsvis hurtigt efter at manglen er opdaget.

Ved reklamation over mangler for forbruger køb gælder KBL § 81 og CISG art. 39, hvor køberen skal reklamere inden for rimelig tid efter han har, eller burde have opdaget manglen. Reklamerer køberen ikke inden for rimelig tid, mister denne retten til, at påberåbe sig manglen. Reklamationen skal som hovedregel afgives til sælgeren selv, men i tilfælde, hvor sælgeren har en repræsentant, skal reklamationen afgives til denne. En reklamation kan både ske skriftligt og mundtligt, men af hensyn til bevis for reklamationen, er det oftest den skriftlige reklamation der bliver foreskrevet i kontrakter.¹⁰ Ved rimelig tid, må det forstås som en længere reklimationsfrist end ved straks og uden ugrundet ophold. Hvilket kan tyde på, at reklimationsfristen for forbrugere er længere end i handelskøb og civilkøb.

Ved reklamation vedrørende forsinkelse fra sælgerens side gælder KBL §§ 26 og 27, som begge gælder alle slags køb. KBL § 26 gælder i det tilfælde, hvor levering ikke har fundet sted og reglen foreskriver, at sælgeren kan sende en forespørgsel til køberen, om hvorvidt køberen ønsker at fastholde købet. Svarer køberen ikke på forespørgslen, mister han kravet til opfyldelse in natura. Tilsvarende mister køberen retten til naturalopfyldelse, hvis han uden en forespørgsel fra sælger, ikke inden rimelig tid meddeler sælgeren om at han vil fastholde købet. Forudsætningen i KBL § 27 er, at leveringen har fundet sted efter leveringstidens udløb, men hvor køberen vil hæve købet som følge af forsinkelsen. Køberen skal selv tage initiativ til at reklamere hurtigt til sælgeren, i anledningen af forsinkelsen, hvis køberen ønsker at beholde retten til at hæve købet. Ønsker køberen at beholde den forsinkede leverede genstand skal han ikke reklamere.¹¹

Sælger har reklimationspligt, hvis salget ønskes hævet, grundet købers forsinkelse med betaling af købesummen jf. KBL §§ 31 og 32. Begge paragraffer gælder i alle slags køb. KBL § 31 indeholder en reklimationspligt af forsinkelse fra køberens side. Bestemmelsen gælder i det tilfælde, hvor betaling ikke er sket. Reglen er parallel med KBL § 26, og går ud på, at køberen kan rette en forespørgsel mod sælgeren, om hvorvidt sælgeren ønsker at fastholde købet. Ved modtagelse af forespørgslen skal sælger uden ugrundet ophold give køberen meddelelse, hvis sælgeren ønsker købet opfyldt in natura. Undlader sælgeren at give meddelelse med eller uden

---

¹⁰ Erik Werlauff, Kontrakter, 2013, side 213-214

¹¹ Jacob Nørgaard-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 465-501

forespørgsel fra køber, taber han sin ret til at fastholde købet. KBL § 32 er parallel med KBL § 27. KBL § 32 pålægger sælgeren reklamationspligt, hvis han ønsker at hæve købet, grundet forsinkelsen.¹²

U 2008.1727 V: Sag mellem sagsøger C og sagsøgte B og sagsøger B mod sagsøgte A. vedrørende køb af hest. B havde i april 2005 købt hesten Tjerk af A for 40.000 kr. A havde i denne forbindelse gjort B opmærksom på, at hesten kun kunne bruges til hygge/skovture grundet en fejl på højre forben. B ønskede kort tid efter at komme af med hesten, og A ville ikke købe den tilbage. B solgte Tjerk og en anden hest til C for 48.000 kr. ultimo juni 2005. B videregav oplysningen om Tjerks begrænsede anvendelsesområde til C. Dagen efter overdragelsen reklamerede C over, at hesten haltede og C fik i forbindelse hertil en dyrlæge til at undersøge Tjerk, som kunne konstatere et brud på hovleddet. C anlagde sag mod B med krav om ophævelse af handlen og tilbagebetaling af købesummen og erstatning for udgifter til opstaldning.

B adciterede A med krav om friholdelse. En skønsmand kom på sagen og konstaterede at hestens smerter måtte have været tilstede i såvel april 2005 som i juni 2005. C fik herefter medhold i, at hun havde været berettiget til at hæve handlen og hun fik købesummen retur, samt dækket de dokumenterede udgifter af B. B havde ejet hesten i 2,5 måned og har i denne tid haft mulighed for at reklamere over, at hesten var uegnet til hygge/skovture og B måtte eller burde derfor i sin ejertid have konstateret haltheden hos hesten. På baggrund af ejertiden på 2,5 måned og hestens synlige halthed blev B afskåret fra at hæve handlen eller i øvrigt gøre mangelsbeføjelser gældende jf. KBL § 52, stk. 1. Dette gjaldt da hun solgte hesten til C og således blev B yderligere afskåret fra at gøre regreskrav gældende med A. Det må altså heraf forstås således, at reklamationen i sagen er forældet grundet den lange periode, og den er ikke sket uden ugrundet ophold, som er kravet for at reklamere i tide, hvis man ønsker at ophæve en aftale.

3.3 Delkonklusion

En part der ønsker at ophæve et køb, skal følge reglerne om hæveerklæring og reklamation for at kunne være berettiget hertil. Ved hæveerklæring kræves det, at det af erklæringen fremstår

---

¹² Jacob Nørgaard-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 610-623

klart, hvad det er parten ønsker at ophæve og hvorfor parten vil ophæve. En hæveerklæring er bindende og kan ikke tilbagekaldes, når først den er modparten i hænde, dog undtagelsesvist, hvis en tilbagekaldelse er modparten i hænde samme tid eller før hæveerklæringen. Afgørelsen i dommen U 1978.482 H viser, hvordan det ikke er nok blot at reklamere, men at der skal en hæveerklæring til for, at ophæve købet. Omvendt kan der ikke hæves før, at der er reklameret til modparten.

Der er forskellige bestemmelser indenfor reklamation, som er opdelt efter om der er tale om misligholdelse på grund af mangler, sælgers forsinkelse eller købers forsinkelse. Det er dog generelt for alle bestemmelserne, at der skal reklameres inden for rimelig tid eller uden ugrundet ophold. I dommen U 2008.1727 V vises det tydeligt i afgørelsen, at 2,5 måned er for lang tid, og reklamationsretten er frafaldet efter denne tidsperiode. Reglerne er mere strikse, når det kommer til handelskøb, hvor der skal reklameres straks.

Som besvarelse i led til problemformuleringen, om "*hvordan*" en part ophæver en kontrakt, så hænger det sådan sammen, at en part kan ophæve en kontrakt ved rettidigt at fremsende en hæveerklæring og en reklamation til modparten. Dette er dog ikke de eneste betingelser for hvordan man hæver en kontrakt, og disse betingelser vil blive belyst i specialets afsnit 4 og 5.

4. Kontraktsbrud

Dette afsnit handler om kontraktsbrud, hovedforpligtelser og biforpligtelser. Formålet er, at give klarhed omkring, hvad et kontraktsbrud egentlig er. Det er yderligere til formål, at undersøge forskellen mellem hoved og biforpligtelser. For at kunne gøre det, er dette afsnit opdelt, således det først skal gøres klart, hvad en hovedforpligtelse er og dernæst hvad en biforpligtelse er, inden forskellen kan belyses i den sidste del, hvor der vil være en delkonklusion. Delkonklusionen har til formål at opsummere, sammenligne og konkludere, således der kan besvares delvis på specialets problemformulering om, hvordan og hvornår en part kan ophæve en misligholdt aftale.

Et gensidigt bebyrdende kontraktsforhold består i, at hver af parternes ydelsespligt er betinget af, at den anden part opfylder sin forpligtelse.¹³ I henhold til KBL § 14 har begge parter ret til at undlade, at opfylde deres forpligtelse, så længe modydelsen ikke stilles til hans rådighed. Opfylder en part ikke en gyldig kontrakt, som er indgået, efter kontraktens indhold, foreligger der kontraktsbrud fra denne parts side. Kontraktsbrud er en misligholdelse af kontrakten, men ikke nødvendigvis en væsentlig misligholdelse.

Oftest skyldes kontraktsbrud fejl eller forsømmelser fra den ene parts side, men et kontraktsbrud kan også være uundgåeligt, fordi det er umuligt for parten at opfylde kontrakten. Dette kan være, hvis genstanden er gået hædeligt til grunde ved fx brand, hvis genstanden er blevet stjålet eller hvis der opstår force majeure. I almindelighed kan køber hæve en gensidigt bebyrdende kontrakt, hvis der er kontraktsbrud, der har en væsentlig betydning for køber.¹⁴

4.1 Hovedforpligtelser

Hovedreglen om at en aftale kan ophæves ved væsentlig misligholdelse, gælder kun modpartens misligholdelse af hovedforpligtelser efter kontrakten.¹⁵ Hovedforpligtelser er levering af hovedydelsen. I simple kontraktsforhold, hvor det er én genstand, der skal overdrages, er denne hovedydelsen, og sondringen mellem hovedydelsen og biydelsen er i sådanne situationer ligetil. Fx kan en hovedydelse være en hest, ligesom i dommen i foregående

---

¹³ Bernhard Gomard, Obligationsret del 1, 2016, side 37

¹⁴ Bernhard Gomard, Obligationsret del 1, 2016, side 38

¹⁵ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 122

afsnit, hvor A køber en hest af B. Følger der ikke andet i aftalen, end køb af hest, er denne altså hovedydelsen og der er ingen biforpligtelser/biudbud.

Det er dog ikke altid, at det er muligt på kontraheringstidspunktet, at fastsætte hovedydelsen. Fx hvis en kornhandler vil købe hele en landmands høst, før der er blevet høstet. I dette tilfælde, hvor ydelsens omfang er ubestemt ved kontraktindgåelsen, bør det i kontrakten gøres klart, hvornår og hvordan det endelige omfang fastlægges, hvilken af parterne der bestemmer denne fastlæggelse, og om der skal være et minimum eller maksimum for omfanget samt hvordan leveringen skal ske.¹⁶

4.2 Biforpligtelser

Biforpligtelser er levering af biudbud. Sælgers pligt til at levere varen er en hovedforpligtelse, men køberens pligt til at tage imod varen er en biforpligtelse. Biudbud kan være vidt forskellige, og disse bestemmes i den enkelte kontrakt. En biudbud kan fx være montering af en købt maskine, hvor maskinen her er hovedydelsen. Det kan også være, hvor A køber en hest af B, hvor der følger seletøj med til hesten. I dette tilfælde er seletøjet en biudbud og hesten er hovedydelsen. Biudbud udgør ofte en lille del af kontrakten, hvor hovedydelsen udgør størstedelen. Misligholdelse af biudbud er som regel ikke væsentlig i forhold til aftalen i sin helhed, og køber er derfor ikke berettiget til at ophæve kontrakten, grundet misligholdelse af en biudbud.¹⁷

U 1992.535 H: Sag mellem sagsøger Hans mod sagsøgte Finn, vedrørende en kontrakt om køb og bytte af to både. Sagsøger har båden Sugieh til en værdi af 585.000 kr. Sagsøgte har båden Mojn til en værdi af 300.000 kr. Sagsøgte ønsker at købe båden Sugieh og samtidig indgå en byttehandel med hans båd Mojn. Sagsøger og sagsøgte laver en kontraktindgåelse, hvor det fremstår at sagsøgte overtager Sugieh i en byttehandel med Mojn og betaler et kontantbeløb på 285.000 kr. til sagsøger. Sagsøgte skal på sagsøgers regning sende båden Mojn til Rømø. Kontrakten bliver indgået den 23. november 1988 og sagen bliver lagt an den 9. maj 1989. Ved sagens fremlæggelse har sagsøgte stadig ikke modtaget båden Mojn, på trods af at forinden

---

¹⁶ Erik Werlauff, Kontrakter, 2013, side 71-72

¹⁷ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 123

sagens start, var sket henvendelse til sagsøgte om, at det ansås for værende en væsentlig misligholdelse, hvis ikke båden blev leveret snarest.

I landsretten påstår sagsøger, at der er tale om en væsentlig forsinkelse og påberåber sig KBL § 21, hvor han hævder at være berettiget til at hæve købet af Mojn. Og derved skylder sagsøgte, sagsøger 300.000 kr., som var værdien af Mojn ved kontraktindgåelsen. Sagsøgte bliver ikke frifundet i landsretten. Retten afgør, at sagsøger skal betale 6.000 kr. til sagsøgte på grund af mangler på båden Sugieh. Dette beløb trækkes fra det sagsøgte skal betale, og sagsøgte ender med at skulle betale 294.000 kr. til sagsøger. Dommen ankes til højesteret og her bliver sagsøgte frifundet, da leveringsforpligtelsen ses som, at være en biforpligtelse, og kan af den årsag ikke være væsentlig og derved heller ikke hævebegrundende. Det ses her, hvordan det kan være svært at sondre mellem, hvad der er en biydelse og hvad der er en hovedydelse. Landsretten og højesteret kommer ikke frem til den samme afgørelse, da retterne ikke bedømmer ens, hvad en biydelse er.

4.3 Delkonklusion

Ved kontraktsbrud har begge parter samme rettigheder, når det kommer til at undlade, at opfylde deres forpligtelse, så længe modydelsen ikke stilles til deres rådighed. Kontraktsbrud er misligholdelse af kontrakten, men ikke nødvendigvis en væsentlig misligholdelse, og for at hæve skal der være tale om væsentlig misligholdelse. Hovedreglen er, at hovedydelse kan være væsentlig misligholdte og derved berettigede til ophævelse, hvorimod bydelser oftest ikke er væsentlige. Det ses i dommen U 1992.535 H, at det kan være svært at sondre mellem hvad der er hovedydelse og bydelser, men levering af båden ses her for at være en biydelse og båden ses for at være hovedydelsen i kontrakten.

Som i en kort besvarelse på specialets problemformulering, er det nødvendigt at der er tale om væsentlig misligholdelse af en hovedydelse, for at en part kan være berettiget til at ophæve aftalen. Er der tale om misligholdelse af en biydelse, er denne ikke væsentlig og derfor heller ikke hævebegrundende.

5. Betingelser for ophævelse

Udover kravene om en hæveerklæring, reklamation og kontraktsbrud, så er der yderligere betingelser for, at en part er berettiget til at ophæve en aftale. Disse betingelser vil belyses og undersøges i dette afsnit. Afsnittet er opdelt i fire, hvor det første afsnit vil belyse betingelsen om væsentlighed og undersøge hvilke krav der er hertil. Det andet afsnit vil belyse undskyldelig misligholdelse, som yderligere er opdelt i loyal oplysningspligt og fejl og forsømmelser. Det tredje afsnit vil belyse svig og uhæderlighed og til sidst vil det fjerde afsnit, som er en delkonklusion, opsummere, samle de foregående afsnit, konkludere betingelserne og give en kort besvarelse på specialets problemformulering om, hvornår en part kan hæve en misligholdt aftale.

5.1 Væsentlighed

Det der adskiller hævebeføjelsen fra de andre misligholdelsesbeføjelser, er at hævebeføjelsen kun kan bringes i anvendelse ved væsentlig misligholdelse, hvor de andre misligholdelsesbeføjelser kan bringes i anvendelse blot ved misligholdelse. Kravet om væsentlighed skyldes, at ophævelse af en aftale er den mest vidtgående misligholdelsesbeføjelse. Ikke alle misligholdelser giver køber adgang til, at hæve aftalen. Hovedreglen er derfor, at køber kun kan hæve i tilfælde af væsentlig misligholdelse.¹⁸

Betydningen af ordet væsentlig er dog fleksibel. Dette er en nødvendig forudsætning, da det er et meget vidt dækkende begreb, og det anvendes i forskellige usammenlignelige situationer. Der kan ikke foretages en nøjagtig sammenligning, af væsentligheden af en forsinkelse og væsentligheden af en mangel. Der kan ej heller angives et mål, som er generelt eller præcist for, hvornår en mangelfuld misligholdelse er væsentlig eller hvornår en forsinkelse er væsentlig. Det kan fx ikke angives, at en forsinkelse generelt er væsentlig, når den er forsinket 4 dage, og det kan heller ikke angives, at en mangel er væsentlig, når manglen består af 5 % af den samlede værdi. Der kan dog være kutymen inden for forskellige slags køb. Det er dog generelt sådan, at vurderingen af, om en misligholdelse er væsentlig og hævebegrundende, er en helhedsvurdering.¹⁹

---

¹⁸ Nis Jul Clausen m.fl., Købsretten, 2015, side 22

¹⁹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 125

Selvom en helhedsvurdering ofte er nødvendig for, at bedømme om der er tale om væsentlighed, så vil det i nogle tilfælde kunne vurderes ud efter aftalens indhold. Fx kan en aftale have et krav om et bestemt leveringstidspunkt, som er udtrykkeliggjort i selve aftalen, at dette er en del af hovedydelsen og ved misligholdelse vil denne være væsentlig. I handelskøb anses enhver forsinkelse for væsentlig jf. KBL § 4, der generelt indeholder en skærpe i forhold til købelovens almindelige regler. En forsinkelse i handelskøb vil undtagelsesvist ikke være væsentlig, hvis det er en mindre del af det solgte, der er forsinket, jf. KBL § 21, stk. 3.²⁰ Der findes ingen tilsvarende regel for så vidt angår væsentlig misligholdelse af mangler i handelskøb, da mangler kan være sværere at definere.

Det kan indgå i væsentlighedsbedømmelsen om køber reagerer straks, eller om han lader misligholdelsen passere og først hæver aftalen efter nogen tid. Ophævelse kan være til stor gene for sælger, og det er derfor vigtigt, at køber kun er berettiget til at hæve, hvis misligholdelsen er til stor ulempe for ham.²¹ Dette er tilkendegivet i CISG art. 25, hvis ordlyd, oversat til dansk, lyder: *"En parts misligholdelse er væsentlig, hvis den medfører en sådan ulempe for den anden part, at den i betydelig grad berøver ham for, hvad han i henhold til aftalen er berettiget til at forvente, medmindre den misligholdende part ikke forudså og en fornuftig person i samme situation og under tilsvarende omstændigheder ikke ville have forudset et sådant resultat."* Her fokuseres der på, at det skal være til ulempe for køberen i en betydelig grad, i forhold til hvad der var forventeligt af aftalen, dog kan reglen fraviges, hvis sælger ikke kunne forudse misligholdelsen. Der kan her ses en form for betydelighedskrav, som et led i væsentlighedsbedømmelsen.

Ved afgørelsen af om den sælger der har misligholdt væsentligt, berettiger køber til at ophæve kontrakten, må der tages hensyn til den ulempe køber har, og den eventuelle ulempe der vil komme til ham i fremtiden, hvis ikke han er berettiget til at hæve aftalen. Der skal dog også tages hensyn til sælgers ulempe ved ophævelse af aftalen. Ved særligt fremstillede genstande, såsom specieskøb eller genstande der er afsendt langvejs fra, kan efter de enkelte omstændigheder være til stor byrde for sælger, end hvis der er tale om en standardvare, en

---

²⁰ Nis Jul Clausen m.fl., Købsretten, 2015, side 22-23

²¹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 126

genusvare som er let at sælge igen uden et større tab.²² Er en ophævelse til stor byrde for sælger, kan køber være nødsaget til at gøre brug af andre misligholdelsesbeføjelser, fx erstatning eller afslag i prisen. På denne måde har køber mulighed for, at opnå en form for godtgørelse, trods misligholdelsen, uden at skade sælgeren.

Det er muligt, at en misligholdelse kan være væsentlig for køber, uden at den ville være væsentlig for andre købere. Omvendt er det også muligt, at en misligholdelse er uvæsentlig for køber, men den ville for andre købere have været væsentlig. Ved en vurdering af, om en misligholdelse er uvæsentlig, kan dette blandt andet gøres ved, at se på kontraheringstidspunktet. Havde køber, eller en anden person i købers sted, på kontraheringstidspunktet, været bevidst om muligheden for misligholdelsen, anses den for værende uvæsentlig. Viser det sig på opfyldelsestidspunktet, at misligholdelsen er uden betydning for køber, er misligholdelsen ligeledes uvæsentlig.²³ Der må her være et krav om købers bevidsthed ved kontraheringstidspunktet, således at han ikke kan påberåbe sig en misligholdelse, som han burde have opdaget.

Efter KBL § 21, stk. 1 anses en forsinkelse generelt for, at være væsentlig for køberen, og berettiger køberen til at hæve købet eller forlange genstanden leveret. Ved at forlange levering af genstanden, kræver køberen naturalopfyldelse, hvilket forudsætter at sælgeren ikke har leveret genstanden. Bevisbyrden for at levering overhovedet har fundet sted påhviler sælgeren. Er forsinkelsen uvæsentlig for køberen er denne ikke berettiget til at hæve købet, medmindre det var udtrykkeligt i aftalen, at der skulle ske nøjagtig levering, jf. KBL § 21, stk. 2.²⁴

En hovedregel lyder, at køber kan hæve aftalen på grund af væsentlig misligholdelse, selvom han ikke har advaret eller mindet sælgeren om, at tiden for opfyldelse af aftalen er inde eller overskredet. Er tiden for købers betaling eller sælgers levering ikke bestemt i aftalen, er det dog nødvendigt at afgive et påkrav, jf. KBL § 12. Påkravet kræver ingen særlig form, udover at det skal afgives af den, som mangler at få sin aftalte ydelse.

U 1925.703 V: Sag mellem sagsøger Grosserer J Hansen mod sagsøgte Thyregod Andelsmejeri. Sagen vedrører et parti ost, der blev solgt af sagsøger til sagsøgte, på de vilkår, at sagsøgte

---

²² Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 127

²³ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 129

²⁴ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 259

inden for ca. 8 dage skulle meddele sagsøger, hvor osten skulle sendes hen. Aftalen foregik over et telefonopkald den 14. juli, hvor prisen blev aftalt til 1,20 kr. pr. kilo ost, og at sagsøgte i løbet af 8 dage skulle give besked med hensyn til levering af osten. Den 6. august, 23 dage senere, havde sagsøgte stadig intet hørt fra sagsøger, hvor han valgte at sælge osten til anden side til 1,35 kr. pr. kilo ost. Sagsøgeren kontaktede sagsøgte dagen efter, med et ønske om levering. Dette var nu ikke muligt, grundet salg til anden side. Sagsøger mener at have lidt et tab ved ikke-levering, da priserne på ost nu er steget og har sagsøgt på grund af ønsket om at få udbetalt erstatning på i alt 1.250 kr.

I sagens afgørelse ligger der først vægt på KBL § 28, stk. 1, 1. pkt. som lyder, at hvis købesummen ikke betales i rette tid og træffer køberen ikke i rette tid den foranstaltning, hvor betalingen beror, har sælgeren valget imellem at fastholde og at hæve købet. I henhold til denne paragraf fik sagsøgte medhold i, at kunne hæve købet, da sagsøgeren først gav besked om levering 2 uger senere end aftalt og fordi sagsøgeren ikke havde betalt for varerne. I bemærkning hertil, pålægger købelovens § 32 den sælger, der vil påberåbe sig køberens misligholdelse og hæve aftalen, ikke nogen pligt til at give køberen meddelelse herom. I sagen er der ikke taget stilling til, om hvorvidt der skulle have været pålagt et påkrav, og det må således ikke være en nødvendighed i sager, hvor der har været en aftale om, at der inden for et bestemt tidsrum, skal laves ny aftale om, hvornår levering skal ske.

5.2 Undskyldelig misligholdelse

Hovedreglen er, at købers adgang til at hæve en aftale på grund af væsentlig misligholdelse, ikke er betinget af, at misligholdelsen kan tilregnes sælger som forsætlig eller uagtsom. I nogle tilfælde foreligger der kun væsentlig misligholdelse, når sælger har udvist fejl eller forsømmelse. Det tillægges betydningen for afgørelsen, om en misligholdelse anses for at være væsentlig, om sælger har udvist fejl eller forsømmelse, og om sælger har opfyldt sin loyale oplysningspligt.²⁵

5.2.1 Den loyale oplysningspligt

En sælger har pligt til at oplyse køberen om forhold, der kan have betydning for køberens bedømmelse af genstanden. Sælgeren har pligt til at oplyse om forhold, som han ved eller burde vide. Dette kaldes den loyale oplysningspligt, og salgsgenstanden ses for værende mangelfuld,

---

²⁵ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 135

hvis sælgeren ikke har opfyldt denne pligt.²⁶ Der kan sondres mellem oplysninger om brugsværdien af genstanden og oplysninger af forretningsmæssig karakter. Den loyale oplysningspligt, må forstås som pligten til at oplyse, om det der har betydning for genstandens brugsværdi. Sælgeren er kun forpligtet til at oplyse om forhold, der er af betydning, og er ikke forpligtet til at oplyse om forhold, der er almindelig kendt, jf. Forbrugerklagenævnets afgørelse 12/12803, hvor det ansås for at være almindelig kendt, at jeans med "slidt look" udviklede sig til at være endnu mere slidte ved almindelig brug og vask.²⁷

U 1992.819 V: Sag mellem sagsøger K og sagsøgte S. Sagsøger har købt en ejendom af sagsøgte. Sagen vedrører skjulte rørinstallationer, som sagsøgte selv havde installeret, men som ikke opfyldte de gældende forskrifter vedr. rørinstallationer, og frembød derfor en større risiko for utæthed, end hvis forskrifterne havde været fulgt. Sagsøgte havde ved salg af ejendommen undladt, at oplyse sagsøger om, at han selv havde udført rørarbejdet. Ejendommen blev solgt i februar 1988 og i november 1989 kunne sagsøger konstatere udsivning af vand, hvor de i den anledning fik hugget en del af vægge og gulve op, hvortil de blev bekendt med de rørinstallationer, der af en skønsmand kunne konstateres, ikke at være udført forskriftsmæssigt korrekt.

I byrettens afgørelse, lægges det til grund, at rørinstallationerne ikke har været forskriftsmæssige korrekte og som følge heraf har ejendommen været behæftet med en mangel på overtagelsestidspunktet. Da installationerne har fungeret upåklageligt i sagsøgtes ejertid og at der fra myndighedernes side ikke foreligger påbud og lovliggørelse af rørinstallationer, findes sagsøgte ikke at have tilsidesat den loyale oplysningspligt, og der findes ikke grundlag for at pålægge sagsøgte erstatningsansvar. Sagsøgte frifindes herefter byrettens afgørelse.

Sagsøger appellere dommen til landsretten, hvor sagsøger gør klart, at han ikke har været bekendt med, hvilket arbejde sagsøgte selv havde udført på ejendommen. De gør det gældende, at sagsøgte selv har udført VVS-installationer uden at have autorisation hertil og uden at oplyse sagsøgeren herom. I landsretten bemærkes det, at det udførte VVS-arbejde, kun må udføres i henhold til særlig autorisation, og da sagsøgte ikke ved salget har oplyst sagsøger herom, anses sagsøgte for ansvarlig for de konstaterede mangler ved rørsystemet, og sagsøgte har ikke

---

²⁶ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 136

²⁷ Nis Jul Clausen m.fl., Købsretten, 2015, side 164-165

opfyldt sin loyale oplysningspligt. Sagsøgte idømmes at betale de omkostninger der har været i forbindelse med rørinstallationerne. I afgørelsen ses der, at byretten og landsretten ikke er enige om, hvornår den loyale oplysningspligt er blevet misligholdt.

5.2.2 Fejl og forsømmelse

Omvendt for den loyale oplysningspligt, så kan køberen ikke påberåbe sig fejl ved salgsgenstanden, som han kendte eller burde have opdaget. KBL § 47 bestemmer, at hvis køberen inden for køkets afslutning har undersøgt salgsgenstanden eller undladt at efterkomme sælgers opfordring til en undersøgelse, eller er der før køkets afslutning givet ham mulighed for at undersøge salgsgenstanden, kan han ikke påberåbe sig mangler, der ved sådan en undersøgelse burde være opdaget, medmindre sælger har handlet svigagtigt. KBL § 47 finder anvendelse på alle køb og angår alene køberens undersøgelsespligt inden køkets afslutning.²⁸ Der pålægges altså her køberen en undersøgelsespligt, som kan være afgørende i vurderingen af, om aftalen kan hæves.

Skader på salgsgenstanden, som er opstået efter risikoens overgang til køberen, anses som en mangel, hvis skaden skyldes sælgerens fejl eller forsømmelse, jf. KBL § 44. Sælgers fejl og forsømmelse kan fx være dårlige opbevaringsforhold eller utilstrækkelig emballage, således at genstanden ikke kommer hel frem til køberen.²⁹ KBL § 44 finder anvendelse i alle køb og er afgørende for tidspunktet for bedømmelsen af, om der foreligger en mangel. En forringelse af genstanden, som skyldes genstandens egen beskaffenhed, og som ikke beror på en mangelfuld tilstand, som forelå allerede ved leveringen er sælger uvedkommende i det omfang, at manglen indtræder efter risikoens overgang. Er genstanden defekt, og kan defekten føres hen til sælgers forsømmelse eller kan den henføres til et forhold, som sælger er ansvarlig for, kan køber gøre brug af mangelsbeføjelser.³⁰

U 1956.980 SH: Sag mellem sagsøger Firma H. Lembcke og sagsøgte kartoffelhandler Svend Bertelsen. Sagsøger købte et parti kartofler af sagsøgte med sædvanlig sundheds- og kvalitetscertifikat for spisekartofler og sagsøgte skulle stå for frostindpakningen. Sagsøger videresælger kartoflerne til en svensk køber. Ved ankomst til Helsingborg konstateres der

---

²⁸ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 854-855

²⁹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 136

³⁰ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 837-838

frostskade på 85 sække. Resten videresendtes til Boden, hvor der også blev konstateret frostskade. Kartofflerne blev sendt til indladning den 30. marts, hvorefter kartoflerne ankom til Helsingborg den 2. april og den 14. april ankom de videresendte kartofler til Boden.

Grundet den gennemsnitlige laveste temperatur mellem den 30. marts og 2. april er det usandsynligt, at kartoflerne skulle være frosset undervejs. Det måtte derfor antages, at frostskaderne skulle være opstået inden afsending af kartoflerne. Skulle frostskaderne være opstået undervejs, ville dette kun være sket, såfremt frostindpakningen havde været mangelfuld og i så fald er sagsøgte også ansvarlig for frostskaderne.

Retten fandt hermed sagsøgte ansvarlig for de frostskader der var på de 85 sække, da de var i Helsingborg, grundet sagsøgtes forsømmelse af opbevaringen af kartoflerne inden afsendelse. Retten fandt ikke sagsøgte ansvarlig for de frostskader der var yderligere på de sække, der blev videresendt til Boden. Det oplyses i sagen, at temperaturerne mellem Helsingborg og Boden i perioden 4.-13. april havde været helt nede på minus 25 grader. Frostskaderne i Boden kan altså ikke konstateres at skyldtes sagsøgtes forsømmelse. Sælgers fejl og forsømmelse kan her ses som en væsentlig misligholdelse, hvilket berettiger køber at ophæve aftalen.

5.3 Svig og uhæderlighed

Et løfte eller en kontraktindgåelse fremkaldt ved svig er ikke gyldig, jf. AFTL § 30. Den der påberåber sig, at en kontrakt ikke er bindende som følge af udvist svig, har selv bevisbyrden for, at han har været udsat for svig. Yderligere betingelse for at fremvise ugyldighed er, at svigen har fremkaldt erklæringen mod ugyldighed.³¹ En erklæring om ugyldighed kan ikke gøres gældende, hvis dette ville stride imod almindelig hæderlighed, jf. AFTL § 33. Den besvegne kan normalt vælge imellem at gøre gældende, at det løfte han har afgivet er ugyldigt eller at løftet er blevet misligholdt.³²

Køber kan hæve aftalen ved sælgers svigagtige handling, jf. KBL § 42. Bestemmelsens stk. 1 finder kun anvendelse i alle specieskøb og bestemmelsens stk. 2 finder ikke anvendelse i forbrugerkøb. Mangler ved specieskøb giver herefter køberen adgang til at hæve købet eller kræve et forholdsmæssigt afslag. Er manglen dog uvæsentlig har køber ikke adgang til at hæve

---

³¹ Lennart Lyngé Andersen, Aftaleloven med kommentarer, 2014, side 202

³² Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 139

eller kræve afslag, medmindre sælgeren har handlet svigagtigt. Sælgers svig, som kan give køberen adgang til at hæve, kan ud over ved aftaleindgåelsen også foreligge på et senere tidspunkt i forbindelse med kontraktens opfyldelse. Ønsker køberen at påberåbe sig svig fra sælgers side i medfør af AFTL § 30, må svigen have foreligget på det tidspunkt, da køberen angav erklæring om at ville købe salgsgenstanden. Sælgers svigagtige forhold kan fx være, hvis sælger bevidst giver urigtige oplysninger om salgsgenstanden eller hvis sælger bevidst leverer en salgsgenstand, som han ved er mangelfuld.³³

Køber kan også hæve aftalen ved sælgers svig, jf. KBL § 43. Bestemmelsen finder anvendelse ved alle køb og gælder mangler i genuskøb. Bestemmelsen giver køberen adgang til at hæve købet, kræve omlevering eller få et forholdsmæssigt afslag ved mangler. Er manglen uvæsentlig, men har sælgeren handlet svigagtigt kan køber stadig gøre brug af bestemmelsens muligheder. Sælgers svig kan være det samme, som svig efter KBL § 42.

Køber kan efter KBL §§ 53 og 54 hæve købet, grundet sælgers svig. Bestemmelserne gælder ikke forbrugerkøb. KBL § 53 bestemmer, at hvis sælgeren har handlet svigagtigt, kan han ikke påberåbe sig, at køberen burde have undersøgt salgsgenstanden nøjere, og at køberen burde have reklameret tidligere. I KBL § 54 gælder det, at hvis køberen ikke inden for ét år efter genstandens overgivelse meddeler sælgeren, at han vil påberåbe sig en mangel, kan han ikke senere gøre den gældende, medmindre sælgeren har handlet svigagtigt.³⁴

Reglerne om svig afviger fra hovedreglen om kontraktsbrud, ved at give køber adgang til at hæve, selvom misligholdelsen ikke er væsentlig. Købers adgang til at hæve begrænses hverken af klausuler i kontrakten, der indskrænker dennes ret til at påberåbe sig misligholdelse, eller af almindelige regler om reklamation og tidsfrister. Særreglerne om svig omfatter både det, at bringe en aftale i stand ved mod bedre vidende, at give urigtige oplysninger og at skjule misligholdelse af kontrakten. Svig omfatter kun forsætlige forhold og anden uhæderlighed forudsætter ligeledes forsætlighed. Forsætlighed foreligger kun, hvor det må antages at have stået sælgeren klart, at hans oplysninger er urigtige.³⁵

---

³³ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 780-802

³⁴ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 946-949

³⁵ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 139

U 1969.443 V: Sag mellem sagsøger Søren mod sagsøgte Henry. Sagsøgte solgte i august 1965 til sagsøger, en brugt halmpresser med garanti for en ny og med sagsøgers ret til at ombytte den med en ny inden 1. januar 1966. Sagsøgte havde givet sagsøger det indtryk af, at maskinen var importeret af firmaet H. C. Petersen & Co. og tidligere kun havde haft en ejer, og dette tiltrædes i byretten, at disse oplysninger har været egnede til at give sagsøgte et urigtigt indtryk af maskinens alder og almindelige stand. Halmpresseren viste sig også at være blevet malet, og den havde flere forskellige mangler, fx en uoriginal kraftoverføringsaksel, der ikke fungerede optimalt. Byretten lagde til grund, at det meddelte tilsagn om garanti som ny presser, må medføre at maskinen burde være forsynet med en kraftoverføringsaksel, der mindst er ligeså god som en original, hvilket ikke har været tilfældet. De andre konstaterede mangler anses ikke som væsentlige, men kunne føres tilbage til manglen på kraftoverføringsakslen.

Det blev i landsretten lagt til grund, at sagsøgte har bidraget sagsøgeren med det indtryk, at maskinen var importeret som ny for et par år siden, og kun havde haft en ejer. Efter købet viste det sig, at maskinen var fra 1954 og var forsynet med en uoriginal kraftoverføringsaksel. Sagsøgte havde givet urigtige oplysninger til sagsøger, og har handlet svigagtigt, hvorefter sagsøgte blev berettiget til at hæve købet, trods en overskridelse af den almindelige reklamationsfrist. I dommen her vises det, hvordan det fungerer i praksis, når den ene part har handlet svigagtigt. Den ellers strikse reklamationsfrist fraviges, når der er tale om svig.

5.4 Delkonklusion

Hovedbetingelsen for, at kunne ophæve en kontrakt er, at der skal forelægges væsentlig misligholdelse. Om der foreligger væsentlig misligholdelse kan være svært at vurdere, og det kræver som regel en helhedsvurdering for, at kunne afgøre om der er tale om væsentlighed. I nogle aftaler, fremgår det dog i aftalens indhold, hvornår der er tale om væsentlig misligholdelse. Forsinkelse med levering eller betaling er altid en væsentlig misligholdelse, når det gælder handelskøb, og som regel væsentlig, når det gælder andre køb. En del af væsentlighedsbedømmelsen kan også være, hvornår køber reagerer. Køber skal reagere rettidigt, straks eller uden ugrundet ophold, alt efter hvilket slags køb der er tale om, hvis det er tale om en væsentlig misligholdelse, ellers kan misligholdelsen let ses for at være uvæsentlig. Der skal udover ulempen for køberen, også tages hensyn til den eventuelle ulempe, det kan

medbringe sælger, hvis købet ophæves. I sagen U 1925.443 V ses købers væsentlige forsinkelse med oplysninger til sælger angående levering af varerne.

Undskyldelig misligholdelse er andre misligholdelsesgrunde end væsentlighed, og grunde som kan berettige køber til at hæve kontrakten, selvom der ikke foreligger væsentlig misligholdelse. Herunder kan køber hæve, hvis der er tale om, at sælger ikke har opfyldt sin loyale oplysningspligt. Som eksempel har sælger i sag U 1992.819 V ikke oplyst køber om husets rørinstallationer. Ved fejl og forsømmelser kan køber ikke påberåbe sig hævebeføjelsen, hvis han kendte eller burde have opdaget fejlene. Sælgers fejl og forsømmelse kan skyldes ringe opbevaring af salgsgenstanden, fx som i sag U 1956.980 V, hvor sagsøgte havde forsømt at opbevare kartoflerne sikkert, så de ikke blev udsat for frost.

Yderligere kan en kontrakt hæves ved sælgers svig, og dette kan også ske efter den almindelige reklamationsfrist. Bestemmelserne om ophævelse ved sælgers svig, afviger den almindelige regel om kontraktsbrud, da der ikke er noget krav til at kontrakten skal være brudt, hvis sælger har handlet svigagtigt. Sælgers svig skal være forsætligt og kan fx være, hvis sælger bevidst giver urigtige oplysninger til køber, som i sagen U 1969.443 V, hvor sælger havde givet urigtige oplysninger om en halmpresser ved salg til køber.

Som en kort konklusion til specialets problemformulering, kan der i dette afsnit konkluderes, at for at en part er berettiget til at hæve en misligholdt aftale, skal der som udgangspunkt være tale om væsentlig misligholdelse. Dette udgangspunkt kan dog undlades, hvis der er tale om sælgers mangel på den loyale oplysningspligt, sælgers fejl og forsømmelser samt sælgers svig.

6. Ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter

Dette afsnit vil belyse og undersøge det at ophæve en kontrakt, hvis kontrakten er blevet helt eller delvist opfyldt. For at beskrive og analysere dette, vil afsnittet være opdelt yderligere for, at kunne belyse, hvordan en part kan ophæve en kontrakt, hvor det drejer sig dels om pengeydelse og dels om tingsydelser. Ydermere hvilke muligheder der er for at hæve en kontrakt, for såvel køber som sælger. Afsnittet afsluttes med en delkonklusion, der skal sammenligne de forskellige emner og være et led i besvarelsen af specialets problemformulering, og specialets endelige konklusion.

Ved ophævelse af en kontrakt der er helt eller delvis opfyldt, er processen en del mere omfattende, end hvis der er tale om ophævelse af en kontrakt før opfyldelse. Ved ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter, kræver det en form for tilbagelevering. Tilbagelevering af ydelser, der allerede er overgivet til medkontrahenten, kan kollidere med tredjemands ret eller interesse. Købeloven har begrænset overdragerens ret til, at hæve efter overgivelse til eje af tingsydelser til erhververen.³⁶ Begrænsningen findes i KBL § 28, stk. 2: *"Er den solgte genstand allerede overgivet til køberen, kan sælgeren ikke hæve købet, med mindre han enten må anses at have taget forbehold i så henseende, eller genstanden afvises af køberen"* Det forudsættes i bestemmelsen, at sælger skal have taget forbehold, før han har mulighed for at ophæve kontrakten.

Bestemmelsen i KBL § 60 bestemmer, at når en salgsgenstand er købt på prøve eller besigtigelse, kan køberen uden nogen begrundelse til sælgeren vælge enten at vedstå købet eller træde tilbage fra handlen.³⁷ Overgivelsen af en genstand til køber, for at denne kan prøve eller besigtige genstanden inden han køber, afskærer ikke sælgeren fra at kræve genstanden tilbage, så længe et køb ikke er kommet i stand ved, at køberen enten ved meddelelse vælger at vedstå købet eller hvis køberen ved meddelelse vælger at træde tilbage fra købet.³⁸

Gennemførelsen af ophævelse af kontrakter, der er helt eller delvist opfyldte, kan støde på den hindring, at det ikke er muligt at afleverer ydelserne tilbage, eller stille dem til rådighed for den, der ønsker at hæve kontrakten. Modtageren af ydelsen kan have videresolgt ydelsen, forbrugt

---

³⁶ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 139-140

³⁷ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 1033

³⁸ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 140

ydelsen, beskadiget ydelsen eller ydelsen kan være gået hædeligt til grunde, som fx ved en brand. Har ydelsen ved leveringen været mangelfuld, og der er forsøgt med reparationer for at udbedre denne mangel, så kan ydelsen ikke nødvendigvis leveres tilbage i nogenlunde uændret stand. I sådanne tilfælde kan ophævelse af kontrakten kun ske for fremtiden.³⁹

Samtidighedsgrundsætningen gør sig gældende ved gensidigt bebyrdende kontrakter, og det er derfor en hovedregel, at ydelserne fra de to parter side, skal udveksles samtidig. Princippet finder anvendelse ved opfyldelse i KBL §§ 14-16, hvor betalingen af købesummen og rådighedsstillelse af salgsgenstanden er gjort gensidigt betinget. Køberen er altså herefter ikke forpligtet til at stille købesummen til rådighed, før genstanden er stillet til hans rådighed. Omvendt for sælgeren, er han ikke forpligtet til at stille genstanden til rådighed for køberen, før købesummen er stillet til hans rådighed. Begge parter har det, der kaldes principielt detentionsret, som betyder at en part kan tilbageholde sin ydelse, indtil modydelsen erlægges.⁴⁰ Princippet finder også anvendelse ved ophævelse i KBL §§ 57-58, som finder anvendelse, hvor der ophæves efter genstanden er overgivet. Samtidighedsprincippet gælder således, at sælgeren ikke er berettiget til at få genstanden tilbage, før han tilbagegiver, hvad han har modtaget i penge og omvendt kan køber ikke få købesummen tilbage, før han tilbagegiver den genstand han har modtaget i væsentlig samme stand.⁴¹

U 2009.1318 V: Sag mellem sagsøger AutoClaus og sagsøgte Torben Munck. Sagen vedrører sagsøger der i november 2003 solgte en bil til sagsøgte. I august 2004 fandt sagsøgte ud af, at en bank havde pant i bilen, hvilket sagsøgte kontaktede sagsøger om. Sagsøgte ophævede handlen ved brev afsendt den 16. august 2004 til sagsøger. Nogle dage efter udleverede sagsøgte bilen til banken. Sagsøgte mener, at være berettiget til at hæve handlen efter KBL § 58 og derfor som udgangspunkt berettiget til at kræve købesummen tilbage, selvom han ikke var i stand til at levere bilen tilbage. Sagsøger mente ikke, at handlen kunne hæves, da bilen ikke kunne leveres tilbage.

Landsretten fastslår, at hvis sagsøger ønskede at fastholde sit krav på, at få leveret bilen tilbage, så skulle han straks have meddelt om dette til sagsøgte, hvilket han ikke gjorde. Landsretten så

---

³⁹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 140

⁴⁰ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 172-174

⁴¹ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 981

det som en væsentlig mangel, at sagsøger ikke havde oplyst sagsøgte om den pant, der forelå i bilen. Sagsøgte bliver herefter berettiget til at hæve efter KBL § 58, og berettiget til at få betalt købesummen tilbage af sagsøger. Dog skal det godtgøres, at sagsøgte havde kørt 34.000 km i bilen i hans ejertid, og bilen må derfor antages at være forringet. Efter et skøn, blev forringelsen sat til at være 10.000 kroner og sagsøgte fik ret til udbetalingen af 16.000 kr. af sagsøger i stedet for de oprindelige 26.000 kr. En køber der vil hæve en aftale, må efter omstændighederne betale erstatning af forringelse af salgsgenstanden i den tid han har haft genstanden, og det må vurderes ud fra afgørelsen, at det ikke altid er nødvendigt med samtidighed.

6.1 Betaling og modtagelse af penge

Ved ophævelse af et køb efter dette er blevet opfyldt, forudsætter ophævelsen, at der reklameres jf. KBL §§ 27 og 32. Hvis sælger ønsker, at hæve aftalen må han efter KBL § 57 betale købesummen tilbage til køber. Efter bestemmelsens stk. 2 har køberen, når han hæver, ret til at holde genstanden tilbage, indtil sælgeren betaler købesummen tilbage. Der findes ingen lignende bestemmelse for sælgers ophævelse, og det må derfor antages at det ikke er tilstrækkeligt for sælger, at stille sikkerhed til rådighed for tilbagebetalingen, men at der skal ske tilbagebetaling.

Det er en almindelig regel, at hverken betaling eller modtagelse af penge vil begrænse den betalende eller modtagne parts muligheder for at hæve kontrakten, grundet modpartens misligholdelse. Det betalte eller modtagne beløb skal betales tilbage, hvis der ønskes ophævelse af en aftale, hvor der har forelagt en betaling eller modtagelse af penge.⁴² Tilbagebetaling af penge må umiddelbart anses for, at være lettere end tilbagelevering af tingsydelse, da penge ikke på samme måde kan gå hændeligt til grund, miste værdi eller lignende.

6.2 Tingsydelse

I de kommende to afsnit vil sælgers mulighed for ophævelse af aftalen, efter erlæggelse af genstanden undersøges. Derudover vil købers mulighed for ophævelse af aftalen, efter modtagelse af genstanden undersøges.

---

⁴² Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 143

6.2.1 Sælgers ophævelse efter erlæggelse

Ved løsøre har sælger, der endnu ikke har erlagt salgsgenstanden, den reelle sikkerhed for at undgå tab, ved at udnytte beføjelserne til at holde genstanden tilbage eller ved at hæve aftalen. På denne måde kan sælger undgå at miste salgsgenstanden i tilfælde af misligholdelse eller anticiperet misligholdelse. Ved kreditkøb kan sælger have en særlig interesse for at kunne hæve aftalen efter erlæggelse af genstanden i de tilfælde, hvor der først efter erlæggelsen kan konstateres, om købesummen vil blive betalt rettidigt.⁴³ CISG art. 81 (2) begrænser ikke sælgerens ret til at hæve i tilfælde af misligholdelse fra køberens side, efter at salgsgenstanden er overgivet til køberen. Oversat til dansk lyder bestemmelsen: *"En part, som helt eller delvist har opfyldt købet, kan kræve, at den anden part tilbageleverer det, som den førstnævnte part har leveret eller betalt efter aftalen. Såfremt begge parter er forpligtet til tilbagelevering, skal de gøre dette samtidigt"* bestemmelsen ligger også vægt på samtidighedsprincippet.

Efter KBL § 28, stk. 2 kan sælger ikke hæve købet, når genstanden allerede er overgivet til køberen, medmindre han har taget forbehold herfor. Ligeledes siger bestemmelsen i KL § 58, stk. 3, at når sælger helt eller delvis har erlagt sin ydelse, kan aftalen kun hæves, såfremt reglerne om vedkommendes retsforhold berettiger ham dertil. Sælger har det, der kaldes for en standsningsret, hvilket betyder at han efter afsendelse af genstanden til køber, kan hindre genstanden i at blive overdraget til køberen. Dette gælder efter KBL § 39, hvor han har ret til at standse leveringen eller holde genstanden helt tilbage, indtil der stilles en betryggende sikkerhed for at købesummen bliver betalt.

Reglen i KBL § 28, stk. 2 og KL § 58, stk. 3 er ikke undtagelsesfri, og der er fem undtagelsesregler for at sælger kan hæve aftalen og kræve genstanden tilbage, også efter overgivelse til køberen. Dette kan sælger gøre, hvis:

- (1) *Overgivelsen rammes af en ugyldighedsgrund, som fx svig, jf. AFTL §§ 30 og 32, stk. 1*
- (2) *Overgivelsen først er sket, efter at køberen har standset sine betalinger eller er gået konkurs, jf. KL § 60, samt KBL § 41*
- (3) *Aftalen indeholder et ejendomsforbehold om, at sælgeren kan hæve trods overgivelsen, jf. KBL § 28, stk. 2 og Kreditaftaleloven § 30*

---

⁴³ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 144

(4) Sælgeren i øvrigt må anses at have taget forbehold, om at kunne hæve trods overgivelsen, jf. KBL § 28, stk. 2

(5) Genstanden afvises af køberen, jf. KBL § 28, stk. 2⁴⁴

En sælger, der er berettiget til at hæve aftalen efter en af de 5 undtagelsesregler, kan hæve denne selvom salgsgenstanden er overgivet til køberen og har krav på at få genstanden tilbage mod tilbagebetaling af købesummen, jf. KBL § 57. En sælger kan også hæve købet, selvom køberen er erklæret konkurs, og kan kræve genstanden udleveret som separatist, hvilket betyder at sælger har ret til den ene genstand. Dette gælder såfremt han er berettiget hertil efter KL §§ 58, stk. 3 og 82.

(1) *Ugyldig overgivelse*: I KBL § 28, stk. 2, er der tale om fysisk overgivelse, og sådan en overgivelse kan blive ramt af en ugyldighedsgrund. Ligesom i mange andre bestemmelser i købeloven, så er svig en ugyldighedsgrund. Har køber fx betalt med en check, hvorpå han ved, der ikke er dækning, så er hans handling svigagtig, og denne handling berettiger sælger til at hæve aftalen. Det samme gælder i en situation, hvor køber erklærer at have betalt købesummen uden at have betalt den.⁴⁵

Rammes aftalen af ugyldighedsgrunden i AFTL § 30 er sælger også berettiget til at hæve aftalen. AFTL § 30 bestemmer, at en aftale ikke er bindende, hvis der har været fremkaldt svig eller hvis modparten burde have indset, at der var svig fra tredjemandsside. I bestemmelsens stk. 2 gælder det, at aftalen heller ikke er bindende, hvis der er givet urigtige oplysninger om omstændigheder, der kan have stor betydning for aftalen. Hvis overgivelsen af genstanden til køberen er sket som følge af en fejltagelse, hvor sælgeren tror at han får betaling, så gælder ugyldighedsreglen i AFTL § 32, stk. 1.

(2) *Overgivelse efter konkurs*: Ved køberens konkurs, har dennes kreditorer ikke ret til at tilegne sig en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag, som først er blevet overdraget til køberen efter at denne har standset sine betalinger eller er gået konkurs. KL § 60 gælder for en ydelse, hvor der skal svares vederlag, som er kommet boet i hænde efter konkursens begyndelse. I

---

⁴⁴ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 144-145

⁴⁵ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 146-147

Bestemmelsen gælder det, at hvis boet ikke indtræder i aftalen, så skal ydelsen tilbageleveres til sælgeren.

Bestemmelsen i KBL § 41 har nogenlunde samme ordlyd. Bestemmelsen siger, at sælgeren kan kræve genstanden tilbage, medmindre boet vil indtræde i købet og betale købesummen eller stille en sikkerhed herfor. Bestemmelsens stk. 2 lyder således, at hvis boet har rådet over genstanden således, at den ikke kan tilbageleveres i væsentlig uforandret stand, har sælgeren ret til at anse boet som indtrådt i aftalen. Sælgeren har her både ret til at kræve genstanden tilbageleveret eller ret til at hæve aftalen.⁴⁶ Sælgerens krav over for et konkursbo er ikke, ligesom tilfældet uden for konkurs og betalingsstandsning, afhængigt af om genstanden der er overgivet til boet kan identificeres. Udleveringskravet kan gøres gældende som massekrav på værdien af varerne, hvis boet har rådet over varerne, og ellers som konkursfordring.⁴⁷

(3) Pant og ejendomsforbehold: Da denne undtagelse omfatter aftaler, der er omfattet af kreditaftaleloven, vil specialet ikke yderligere beskæftige sig med denne undtagelse. Der henvises til specialets emneafgrænsning.

(4) Kontantforbehold: Bestemmelsen i KBL § 28, stk. 2 skal forstås sådan med ordet "overgivelse", at der er tale om fysisk overgivelse til køberen, og genstanden skal være til køberens frie rådighed. Det samme gælder for ordet "overgivelse" i KBL § 39. Forbeholdet, der nævnes i KBL § 28, stk. 2, gør således at sælgeren kan hæve købet, hvis han har taget forbehold herfor. Forbeholdet gør, at sælgeren også efter overgivelsen af salgsgenstanden kan udøve hævebeføjelsen, hvis der er sket væsentlig forsinkelse med købesummens betaling.⁴⁸

Kontantbetaling er når køberen betaler med betalingskort eller med check. Ved betaling med checks gælder bestemmelserne i Checkloven og bestemmelsens § 4 bestemmer, at den der udsteder checks skal have penge til rådighed i hans bank, og skal efter en udtrykkelig aftale med banken være berettiget til at udstede check. Bliver betalingen ikke opfyldt ved kontantbetaling,

---

⁴⁶ Jacob Nørager-Nielsen, Købeloven med kommentarer, 1993, side 692-693

⁴⁷ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 148

⁴⁸ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 502-553

fordi der ikke er dækning på checken eller fordi checken er tilbagekaldt, kan sælgeren kræve salgsgenstanden tilbage, som følge af manglende betaling af købesummen.⁴⁹

U 1975.676 Ø: Sag mellem sagsøger Aktieselskabet mod sagsøgte Scandinavian Engineering Limited A/S. Sagsøger afsender den 9. august to motorer til sagsøgte. Ved afsendelsen er der vedlagt en faktura, som var dateret fra den 10. august, som lød på at betalingen skulle ske netto kontant ved levering. Sagsøger rykkede for betalingen den 15. august, hvor sagsøgte blev anmodet om at betale beløbet snarest belejligt, da betalingsfristen er overskredet. Den 23. august krævede sagsøger omgående betaling. Sagsøger sendte en fragtmand for at få hentet de to motorer, grundet den manglende betaling.

Retten lagde til grund, at der i aftalen ved handlens indgåelse var aftalt kontantbetaling mellem parterne. Efter sagsøgtes mange forsøg, både skriftligt og telefonisk, på at afkræve betaling af køberen, og da sagsøgte ikke havde overholdt det aftalte betalingsvilkår om kontantbetaling, anses sagsøger for at være berettiget til at hæve handlen. Sagsøger har derfor været berettiget til at tage de to motorer tilbage. I dommen her, er sælger altså berettiget til at hæve aftalen, på grund af købers manglende betaling.

(5) Salgsgenstanden afvises af køberen: Hvis køber med rette afviser genstanden ved leveringen af genstanden, fx fordi at genstanden er mangelfuld, skal køber efter KBL § 55 drage omsorg for genstanden og ved eventuelle omkostninger i forbindelse hermed, kan der kræves erstatning af sælger. Efter KBL § 56 skal køberen, hvis han ønsker at afvise genstanden, tage genstanden i sin besiddelse på sælgers regning.⁵⁰

Hvis køber afviser genstanden med urette og samtidig nægter at betale for den, kan sælger hæve købet og kræve genstanden tilbage, jf. KBL § 28, stk. 2. Dette gælder også efter at genstanden er overgivet til køberen, og også selvom genstanden er taget i besiddelse af køberen.

Gældende for alle de ovenstående tilfælde, hvor sælger kan træde tilbage fra købet eller hæve købet, efter at salgsgenstanden er overgivet til køber er, at genstanden skal tilbageleveres til sælger. Er det for køber umuligt at tilbagelevere genstanden til sælger, fordi den er forbrugt,

---

⁴⁹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 151

⁵⁰ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 970-977

videre solgt, bortkommet eller ødelagt, så har sælger krav på erstatning svarende til værdien af den pågældende ydelse, såfremt køber er ansvarlig for misligholdelsen af aftalen, eller hvis den umulige tilbagegivelse skyldes købers culpøse forhold.⁵¹

6.2.2 Købers ophævelse efter modtagelse

Når køber har modtaget salgsgenstanden, afskærer dette ham ikke fra at hæve aftalen eller kræve omlevering, såfremt der er tale om sælgers væsentlige misligholdelse. Dette gælder uanset misligholdelsens art, og gælder altså både for væsentlig forsinkelse og for væsentlige mangler. Hvis der er gået lang tid fra købers modtagelse af genstanden, til køber vælger at reklamere, frafalder købers rettigheder til at ophæve og kræve omlevering, da der er et krav om reklamation og hvis ikke der reklameres i rigtig tid, så må genstanden anses for at være godkendt af køberen.⁵²

Købelovens bestemmelse i § 57 indeholder regler om ydelsernes tilbagegivelse, når køber med rette hæver købet eller kræver omlevering. Det fremgår af bestemmelsen, at ophævelse kun kan ske, såfremt køber kan tilbagelevere den modtagne ydelse i *"væsentlig samme stand og mængde, hvori det var ved leveringen"*. KBL § 57 bestemmer, at ingen af parterne er berettiget til at få sin ydelse tilbage, medmindre han selv tilbagegiver, hvad han har modtaget. Bestemmelsen skal forstås som en betingelse for køberens ret til at få købesummen tilbage, at han tilbageleverer den modtagne ydelse.⁵³ *"Tilbagelevere"* i KBL § 57 forstand, betyder at køber skal stille genstanden til disposition for sælgeren. Uanset om varen skal sendes retur til sælger eller sendes andetsteds hen, bestemmer sælger dette og det er på sælgers regning. Er tilbagelevering af genstanden umulig, fordi genstanden er blevet ødelagt eller væsentlig beskadiget grundet køberens uforsigtighed, kan køber ikke hæve. Dog er uvæsentlig forringelse eller slid ikke til hinder for købers ret til at ophæve aftalen.⁵⁴

Ønsker køber at hæve aftalen efter lidt tids brug af genstanden, hvorved denne er blevet slidt eller forringet, så har sælger krav på et vederlag for brugen af genstanden og en godtgørelse for den forringelse genstanden måtte have. Den nytte sælger måtte have fået ud af varen, skal

---

⁵¹ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 152-153

⁵² Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 153

⁵³ Udarbejdet af den ved kgl. Resolution af 28. juni 1901 nedsatte kommission, Udkast til Lov om Køb med tilhørende bemærkninger, 1904, side 84

⁵⁴ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 153-154

godtgøres til sælger ved omlevering eller ophævelse, jf. CISG art. 84 (2). Vederlag for en meget kort varig brug af genstanden er blevet nægtet i U 1968.416 H, hvor køber havde købt en cigaretautomat med tilhørende slisk af sælger. Automaten blev leveret straks, men slisken blev ikke leveret. Køber hævede købet 8 dage senere, og sælger skulle ikke godtgøres for den meget kortvarige brug af automaten. I længere tids brug af genstanden er det i U 1952.534 H afgjort, at køber skulle betale vederlag til sælger, på trods af at sælger havde forsøgt at udbedre væsentlige mangler på maskinen i over et år. Køber var altså her berettiget til at ophæve aftalen og levere genstanden tilbage, og skulle da betale et vederlag til sælger på 7.000 kr., for den skønsmæssige fortjeneste.⁵⁵

I mange tilfælde, ville det være urimelig for køberen, at blive afskåret fra at kunne ophæve købet, fordi genstanden ikke længere kan tilbageleveres. Tilbagelevering er udelukket, såfremt køber har solgt genstanden, men salget udelukker ikke køber fra at hæve aftalen.⁵⁶ Tilbagelevering er også udelukket, såfremt genstanden er gået til grunde eller er blevet forringet, på grund af genstandens egen mangelfulde beskaffenhed, fx hvis dens holdbarhed er ringe eller der er sket en hændelig begivenhed, såsom brand. Ophævelse i sådan et tilfælde er stadig en mulighed for køber jf. KBL § 58.

6.3 Delkonklusion

Ophævelse af en helt eller delvis opfyldt kontrakt er mere omfattende end ved ophævelse af en kontrakt før opfyldelse. Det skyldes til dels kravet om tilbagelevering, da en tilbagelevering ikke altid er muligt fx på grund af en hændelig begivenhed, videresalg af genstanden eller hvis genstanden er bortkommet på grund af dens egen beskaffenhed. Der ses et krav om samtidighed, hvilket gør at køber og sælger er begge forpligtet til at tilbagelevere det modtagne samtidig, og ingen af parterne er forpligtet til at tilbagelevere, før modparten tilbagelever. Afgørelsen i U 2009.1318 V viser, hvordan køber er berettiget til at hæve efter lang tids brug af genstanden, men i sådan et tilfælde har sælger ret til at få udbetalt erstatning for forringelsen af genstanden, og samtidighedsprincippet kan fraviges.

---

⁵⁵ Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, Købeloven med kommentarer, 1993, side 986-987

⁵⁶ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011 side 154

Når det handler om betaling og modtagelse af penge, er der ikke noget der ligger til grund for, at en ophævelse ikke skal kunne ske. Der er kravet om at ved ophævelse, skal beløbet tilbagebetales. I disse kontrakter gælder der ligeledes et krav om reklamation og hæveerklæring, for at en ophævelse er berettiget.

Det kan konkluderes, at sælger er mere begrænset i forhold til køber, når det handler om ophævelse af en aftale, hvor genstanden allerede er udleveret til køber. Sælger har dog sin standsningsret, hvor han har mulighed for, at stoppe leveringen af genstanden, således den ikke bliver udleveret til køber, og sælger kan tilbageholde genstanden, indtil han modtager betaling eller en sikkerhed for at få betaling. Der er 5 undtagelsesregler, der giver sælger mulighed for, at ophæve en aftale, selvom der er sket levering af salgsgenstanden.

Køber har mulighed for, at hæve aftalen efter modtagelse af genstanden, så længe der er tale om sælgers væsentlige misligholdelse. Køber skal da opfylde kravet om reklamation, ellers bortfalder hans ret til at ophæve aftalen. Der er et hovedkrav om, at køber skal være i stand til at tilbagelevere genstanden i væsentlig samme stand og mængde, og hertil er der undtagelser som gælder i tilfælde, hvor genstanden er gået til grunde på grund af dens egen ringe beskaffenhed, hvis den er solgt eller hvis den er gået hædeligt til grund. Har køber haft genstanden i længere tids brug, ses det i dommen U 1952.534 H, at køber skal betale godtgørelse til sælger. Dog ses det i U 1963.416 H, at sælger ikke er berettiget til godtgørelse ved kort tids brug af genstanden.

En kortfattet konklusion på specialets problemformulering er, at en part kan hæve en aftale der er helt eller delvis opfyldt, når der er tale om såvel pengeydelse som realdelse, så længe kravene om reklamation, hæveerklæring og samtidighed bliver overholdt. Det kan konkluderes at både sælger og køber, har ret til at hæve aftalen efter forskellige bestemmelser, men bestemmelserne om sælgers ret til at ophæve er mere strikse end bestemmelserne om købers ret til at ophæve aftalen.

7. Ophævelse af vedvarende kontrakter

Dette afsnit vil undersøge, hvad det vil sige at ophæve en vedvarende kontrakt, som ikke er en købskontrakt. Afsnittet er opdelt i to underemner, for at belyse scenarierne efterfølgende misligholdelse og oprindelig misligholdelse. Meningen med afsnittet er, at det skal vise, hvordan man ophæver en vedvarende kontrakt, som ikke er en købskontrakt, og dermed sammenligne forskellene og lighederne. Til sidst vil der være en delkonklusion for først at sammenligne de to emner, dernæst for at sammenligne med købskontrakter og til sidst konkludere.

Kontrakter, der er vedvarende, er fx kontrakter om arbejdsaftaler eller kontrakter om en ydelse der skal afleveres kontinuerligt. Hovedreglen er, at kontrakter som disse kun kan ophæves med virkning for fremtiden, og at der ikke kan ske en tilbagegivelse af det, som er sket i den løbende fortid.

7.1 Efterfølgende misligholdelse

Kontrakter om personligt arbejde, altså arbejdsaftaler, kan kun hæves med virkning for fremtiden, hvis der er sket væsentlig misligholdelse af kontrakten. En ophævelse kan ikke ske på grund af den ansattes manglende kundskaber for arbejdets udførelse, men hvor det har været kendeligt for den ansatte, at disse kundskaber var ubetinget nødvendige for arbejdets udførelse, kan arbejdskontrakten ophæves uden varsel.⁵⁷ Funktionærloven (FUL) § 4 bestemmer, at hvis arbejdsforholdet hæves af arbejdsgiveren på grund af grov misligholdelse af kontrakten, så har arbejdsgiveren ret til erstatning for det tab, dette måtte have medført ham.

7.2 Oprindelig misligholdelse

Ved oprindelig misligholdelse, er der tale om misligholdelse fra kontraktens indgåelse. Som et eksempel herpå, kan det være at en lejer har forudbetalt 3 måneders husleje til leje af en kontorbygning, men da lejer får lokalerne lever de ikke op til det i kontrakten aftalte. Her vil der være tale om misligholdelse fra udlejers side, lige fra starten af. I sådan tilfælde er det muligt at hæve aftalen, ikke blot for fremtiden, men også med tilbagevirkende kraft.

Ved ophævelse kun for fremtiden, frafalder begge parter ret til naturalopfyldelse på ophævelsestidspunktet. De ydelser der allerede måtte være udvekslet mellem parterne bliver,

---

⁵⁷ Officielle noter til funktionærloven, 2017, side 22

hvor de er. Som eksempel kan der igen bruges den lejer, der har forudbetalt 3 måneders husleje. Således at ved ophævelse kun med virkning for fremtiden, så kan lejeren ved opsigelse efter 1 måned få de resterende 2 måneders husleje tilbagebetalt, men den første måneds husleje forbliver "hvor den er". Ved en ophævelse med tilbagevirkende kraft vil lejeren også kunne få en vis tilbagebetaling for den første måned. Denne tilbagebetaling skal dog ikke opgøres på baggrund af det aftalte vederlag, men efter en fastsættelse af et beløb, svarende til lokalets værdi. Det betyder altså, at hvis lokalernes værdi er 3.000 kr./måned, men lejer har betalt 5.000 kr./måned, så har lejer ret til at få en godtgørelse på 2.000 kr. for den første måneds leje.⁵⁸

7.3 Delkonklusion

Ophævelse af vedvarende kontrakter kan være komplicerede, når der er tale om oprindelig misligholdelse, men det er muligt at ophæve disse med en vis form for tilbagevirkende kraft. Ved efterfølgende misligholdelse er det meget simpelt, og aftalen ophører ved ophævelse, og de ydelser det måtte være gået begge veje i fortiden, forbliver hvor de er. Der skal tages forbehold for, at afsnittet her kun handler om ydelsesaftaler, såsom arbejds- og lejeaftaler. Ved ophævelse af køb, hvilket specialet hovedsageligt beskæftiger sig med, fungerer det ikke på samme måde som ved disse kontrakter. Ved ophævelse af køb, er det altid med tilbagevirkende kraft, ellers ville ophævelsen af et køb ikke rigtig give mening.

Hermed kan det konkluderes, at der er en forskel mellem ophævelse af køb og ophævelse af fx arbejdsaftaler, der er af vedvarende karakter. Forskellen beror i, at ophævelse af køb altid er med tilbagevirkende kraft, hvor dette ikke er tilfældet ved fx arbejdsaftaler.

---

⁵⁸ Bernhard Gomard, Obligationsret del 2, 2011, side 157-159

8. Konklusion

Efter udarbejdelsen af specialet og belysningen af de valgte emner, kan det konkluderes at uanset, hvilket slags køb og om det er sælger eller køber, der ønsker at hæve aftalen, så er der krav for at kunne hæve en aftale. For at kunne hæve en aftale skal der reklameres rettidigt, der skal sendes en hæveerklæring til modparten og der skal være tale om et kontraktsbrud. Kontraktsbruddet skal som udgangspunkt være af aftalens hovedydelse, hvor sælger har sin hovedforpligtelse, men det kan undtagelsesvist også være et brud af aftalens biydelse, såfremt denne ydelse i den enkelte aftale er væsentlig for køberen og er aftalt ved kontraktindgåelsen.

Udover kravene om hæveerklæring, reklamation og kontraktsbrud, så kan det konkluderes, at det mest betydningsfulde krav i forbindelse med en parts mulighed for at ophæve en kontrakt, er væsentlighed. For at gøre brug af misligholdelsesbeføjelsernes hævebeføjelse og hvis aftalen ønskes ophævet, så skal der være tale om væsentlig misligholdelse. Uvæsentlig misligholdelse er ikke nok til, at en part kan hæve aftalen. Ved uvæsentlig misligholdelse må den misligholdte part gøre brug af de andre misligholdelsesbeføjelser. Væsentlighedsbedømmelsen er en helhedsvurdering, og kan ikke bedømmes ud fra nogen skala, dog er der en tendens til at forsinkelse er mere væsentlig end mangler. Ydermere, så er bestemmelserne i lovene mere strikse, når det omhandler handelskøb, og ved handelskøb ses enhver forsinkelse altså som en væsentlig misligholdelse.

Der findes dog undtagelser til det betydningsfulde krav om væsentlighed. Misligholdelse, hvor sælger har undladt at opfylde sin loyale oplysningspligt og herved har tilbageholdt vigtige oplysninger for køber, berettiger køber til at hæve aftalen. Det samme gælder, hvor sælger har udvist fejl og forsømmelse. Den mest bemærkelsesværdige undtagelse for væsentlig misligholdelse, er svig. Ved sælgers svig frafalder både kravet om kontraktsbrud og kravet om rettidig reklamation.

Det kan konkluderes, at der er en forskel for så vidt angår pengeydelse og tingsydelse. Ved modtagelse og betaling af penge er det lettere at ophæve en aftale, da kravet om tilbagelevering er lettere med pengeydelse, end ved tingsydelse. Ved tingsydelse, som allerede er helt eller delvis erlagte, er hovedreglen at sælger ikke kan kræve den leveret ydelse tilbage. Der findes dog undtagelser hertil, som giver sælger mulighed for, at ophæve aftalen

alligevel. Købers ret til at ophæve, hvor han allerede har modtaget ydelsen, er lettere end sælgers ret til at hæve aftalen.

Der kan forekomme ophævelse af vedvarende kontrakter, som ikke omfatter aftaler om køb. Hovedreglen er dog, at sådan en ophævelse kun kan ske med virkning for fremtiden. Undtagelsesvist kan dette også ske med virkning for fortiden, men opgørelsen herfor kan ikke sammenlignes med reglerne for aftaler om køb. Det tydeliggøres her hvordan der gælder forskellige regler, efter hvilke kontraktstyper der er tale om.

Specialet problemformulering, som lyder: *"En undersøgelse af hvornår og hvordan en part kan ophæve en kontrakt, som er blevet misligholdt af den anden part"*. Kan ved en sammensætning af konklusionen besvares kortfattet ved at sige: En part kan hæve en aftale, når der er tale om kontraktsbrud af en hovedydelse med karakter af væsentlig misligholdelse fra modpartens side, såfremt han reklamerer rettidigt og fremsender en hæveerklæring med grundlaget for ophævelsen til modparten.

9. Litteraturliste

9.1 Afgørelser fra Forbrugerklagenævnet

12/12803

9.2 Bøger

Bernhard Gomard, 2016, Obligationsret del 1, 5. udgave ved Torsten Iversen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Bernhard Gomard, 2011, Obligationsret del 2, 4. udgave ved Torsten Iversen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Erik Werlauff, 2013, Kontrakter, 3. reviderede udgave af Bjørn Saltorp's "Kontrakter", Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Jacob Nørager-Nielsen & Søren Theilgaard, 1993, Købeloven med kommentarer, 2. udgave, G-E-C Gads Forlag

Lennart Lyng Andersen, 2014, Aftaleloven med kommentarer, 6. reviderede udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Nis Jul Clausen, Hans Henrik Edlund & Anders Ørgaard, 2015, Købsretten, 6. reviderede udgave, Karnov Group Denmark A/S

Peter Blume, 2014, Retssystemet og juridisk metode, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

9.3 Domme

U 1925.703 V

U 1952.534 H

U 1956.980 SH

U 1968.416 H

U 1969.443 V

U 1975.676 Ø

U 1978.482 H

U 1992.535 H

U 1992.819 V

U 2008.1727 V

U 2009.1318 V

9.4 Hjemmesider

Den Danske Ordbog <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=oph%C3%A6velse>

9.5 Lovudkast

Udarbejdet af den ved kgl. Resolution af 28. juni 1901 nedsatte kommission, 1904, Udkast til Lov om Køb med tilhørende bemærkninger, trykt hos J. H. Schultz

9.6 Karnovnoter

Officielle noter til funktionærloven, lovbekendtgørelse 2009 81, 2017

